

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคนา雍เกษตรอินทรีย์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

The Characteristics of Entrepreneur of
Maejo University Organic Agriculture Group

พนนพร เฉลิมวรรณ์

ประจำปี 2559

รหัสวิจัย มจ.2-59-002

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาถึงคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ของเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการเกษตรกรภาคใต้ของเกษตรอินทรีย์ และหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ขาดเพื่อการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและเติบโตได้ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย แบบสอบถามที่ใช้ประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการวิจัยพบว่า 3 คุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ของเกษตรอินทรีย์ ประกอบไปด้วย การซึ้งชวน การขักชวน การมีเครื่องข่าย มีค่าคะแนนที่ 20 ความมีพันธะต่องาน ความรับผิดชอบในงาน มีค่าคะแนนที่ 18 และความต้องการให้หากุณภาพและประสิทธิภาพ มีค่าคะแนนที่ 18 ในทางตรงข้าม 3 คุณลักษณะที่ผู้ประกอบการควรได้รับการพัฒนาคือ เรื่องของความมุ่งมั่น การแสวงหาข้อมูล และการแสวงหาโอกาส โดยวิธีที่เหมาะสมแก่การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ของเกษตรอินทรีย์ คือการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

Abstract

This research is concerned on the study of The Characteristics of Entrepreneur of Maejo University Organic Agriculture Group. The research aims to analyze the characteristics of the organic agriculture group. Questionnaire was used as a tool to collect data as well as in-dept interview through the organic agriculture group. This research found that the major top 3 characteristics of the organic agriculture group are persuasion and networking, commitment to the work contract and demand for efficiency and quality. However, the last 3 characteristics of the organic agriculture group are persistence, information seeking and opportunity seeking. The suitable way to develop the characteristics of entrepreneur of Maejo University organic agriculture group is adult learning.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี
เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก
กลุ่มเกษตรกรภาคใต้ของประเทศไทย คณบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ได้รุณารោส
เวลา และให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่องานวิจัยนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้การ
สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะ^{จะ}
เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาต่อไปให้มีความทันสมัย และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พนพ. เฉลิมวรรณ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปี พ.ศ. 2559

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 คำถamentในการวิจัย	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1.1 แนวคิดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทางด้านเกษตรอินทรีย์	8
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ .	10
2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและเครือข่าย	16
2.1.4 แนวคิดเกษตรอินทรีย์	22
2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
2.3 นิยามศัพท์	33
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	34
3.1 ผู้ให้ข้อมูล	34
3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	34
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	35

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	36
4.1.1 การทำงานของกลุ่มเกษตรกร	36
4.1.2 คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	40
5.1 สรุปผลการวิจัย	40
5.2 อภิปรายผล	41
5.3 ข้อเสนอแนะ	44
เอกสารอ้างอิง	45

บบที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ที่ผ่านมา ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมุ่งประกอบอาชีพรับเงินเดือน เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษามิ่งสูงนักมักจะประกอบอาชีพค้าขาย หรือที่เราเรียกวันในปัจจุบันว่า ผู้ประกอบการ ซึ่งโดยมากจะมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอที่จะบริหารจัดการ และไม่สามารถปรับปรุงพัฒนาภารกิจการของตนเองให้มีขีดความสามารถเพียงพอ ที่จะแข่งขันได้ภายใต้ระบบการค้าเสรียกใหม่ ในทางตรงข้าม แต่ทว่าในปัจจุบัน ผู้คนมักต้องการที่จะมีธุรกิจเป็นของตนเอง สาเหตุหลักๆเนื่องมาจากความเป็นอิสระมากกว่าเมื่อเบรียบเทียบกับการเป็นลูกจ้าง รวมถึงรายรับที่จูงใจจากการทำธุรกิจ และแม้แต่ในกลุ่มผู้ที่ยังไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับดำเนินกิจการของตนเอง ก็ต้องเป็นลูกจ้างหรือพนักงานเพื่อสะสมประสบการณ์และเงินทุนให้เพียงพอ ก่อนที่จะลงทุนดำเนินการจัดตั้งธุรกิจของตนเอง ดังนั้นในเรื่องการเป็นผู้ประกอบการจึงเป็นที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบันในทุกชนชั้นของสังคม ในขณะเดียวกันกับการเพิ่มขึ้นของวิสาหกิจต่างๆ

กลยุทธ์ในการพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจต่างๆจึงต้องมุ่งสร้างผู้ประกอบการให้มีการศึกษา มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริง การเสริมสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการในทุกระดับจึงเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่ง ในการทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโตและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถพื้นตัวและมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลในหลายๆที่ผ่านมาจึงได้มีนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ด้วยการสร้างวิสาหกิจใหม่ๆ หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระใหม่ๆทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศ ขณะเดียวกันก็จะช่วยเหลือและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจรายเดิม ที่ยังคงมีศักยภาพให้อยู่รอดและสามารถดำเนินอยู่อย่างเจริญก้าวหน้า รวมถึงเกษตรกรที่ว่างเว้นจากช่วงเก็บเกี่ยวให้มีอาชีพและรายได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ระดับฐานรากของชุมชน จนจะทำให้ประเทศไทยมีฐานธุรกิจและฐานภาษีที่ก้าวขึ้น และสามารถสร้างรายได้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป

หน่วยงานต่างๆจึงเร่งสร้างและสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากวิสาหกิจดังกล่าวโดยแท้จริงนั้น เป็นกลไกสำคัญในการนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่รอดได้ เพราะมีจำนวนมากถึง 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมดที่มีอยู่ รวมทั้งธุรกิจที่ล้มสลายไปแล้วเป็นธุรกิจขนาดใหญ่แบบทั้งสิ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เป็นธุรกิจฐานรากของระบบเศรษฐกิจไทยที่สร้างผลผลิต สร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย ให้เป็นพลังขับเคลื่อนหลักในการสร้างอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สว.) ขึ้นมาทำหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนแม่บทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นเอกสารและมีพิธีทางที่ดัดเจนมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดได้เกิดแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย (พ.ศ.2545-2549) โดยก่อให้เกิดการเพิ่มสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจนมีสัดส่วนร้อยละ 50 ในปี 2549 เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น 180,000 คนต่อปี เกิดการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานที่สูงขึ้นในอัตราที่สอดคล้องกับอัตราเพิ่มผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 2.5 ต่อปี เกิดการขยายตัวของมูลค่าส่งออกของสินค้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ต่อปี และมีการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบในการส่งเสริม โดยการผลักดันให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบด้วยการจดทะเบียนธุรกิจในสัดส่วนที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 72 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งหมดในปี 2549 รวมถึงมีจำนวนผู้เริ่มต้นธุรกิจใหม่เพิ่มขึ้น 50,000 รายต่อปี มีกลุ่มอาชีพที่สามารถดำเนินการขั้นธุรกิจเพิ่มขึ้นในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี จนมีจำนวน 6,300 กลุ่มในปี 2549

(<http://www.dip.go.th/Research/PreviewArticle1.asp?ArticleID=23&WebSiteID=01&ArticleGroup>)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการพัฒนาและเสริมสร้างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและตัวผู้ประกอบการรายใหญ่ทำการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมก็ตาม ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทย ทนต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั่วโลกที่เกิดขึ้นอีกรึ ได้ นายวีรพงษ์ รามากุร (2551) กล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 นี้ว่า การปล่อยเงินบาทให้แข็งค่าในปัจจุบัน อาจทำให้เศรษฐกิจไทยต้องพบกับปัญหารุนแรง รวมทั้งการยืดเป้าหมายเงินเพื่อมากกว่าการเดิบโต โดยยังไม่ยอมลดดอกเบี้ย ก็จะยังช้าเติมปัญหาที่มีอยู่มากขึ้น ปัจจัยความเสี่ยงที่ทำให้มองว่าเศรษฐกิจไทยจะเป็นเศรษฐกิจข้างล้อจากทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยในประเทศไทย โดยปัจจัยภายนอกมาจากการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตัวลงและราคาน้ำมันที่สูงขึ้นอีกเรื่อยๆ ส่วนปัจจัยภายในประเทศไทย ในช่วงที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยถูกอยู่เนื่องจากความไม่มั่นใจทางการเมือง นักลงทุนไม่มั่นใจที่จะเข้ามาลงทุนในไทย รวมถึงกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) หลายฉบับ ก็พบว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศไทย แม้ว่าจะได้รับbal ที่มาจากการเลือกตั้งแต่ก็ควรจะต้องแก้ไขกฎหมายบางเรื่อง เพื่อให้การทำงานคล่องตัวและเรียกความเชื่อมั่นกลับคืนมา สิ่งที่จะทำให้เศรษฐกิจในประเทศไทยขึ้นยังคงต้องพึ่งการส่งออกอยู่ แม้ขณะนี้ปัญหาที่ผู้ส่งออกเดือดร้อนมากที่สุดคือความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนทางการเงิน

จะเห็นได้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาระยะกลางถึงระยะยาวของเศรษฐกิจในปัจจุบัน อยู่ที่การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการลงทุนในประเทศไทย และการพยายามลดการพึ่งพิงการส่งออกลงเพื่อมุ่งให้กลับมาสร้างแรงกดดันต่อการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเหมือนกับที่ได้เกิดขึ้นในขณะนี้ ในเชิงนโยบายแล้ว การสร้างความแข็งแกร่งของการลงทุนในประเทศไทยสามารถดำเนินการได้ในหลายด้าน เช่น การวางแผนครอบกฎหมายที่เป็นธรรมและเกือบหนุนการลงทุนทั้งแก่นักลงทุนในและต่างประเทศ การเร่งพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะระบบการ

คุณภาพของนักศึกษา การบริหารทรัพยากรน้ำ และการจัดการด้านพลังงาน รวมทั้งการพัฒนาชีวิต ความสามารถของกำลังแรงงานในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนวิสาหกิจและตัวผู้ประกอบการ รวมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จึงเป็นจุดเด่นที่สำคัญ เศรษฐกิจของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจที่จะเป็นฐานสำคัญให้ประเทศไทยสามารถซั่วyleoและเพ่งพาตัวเองได้

นอกจากนี้ การพัฒนาผู้ประกอบการตามแผนปฏิบัติการและส่งเสริมวิสาหกิจถือเป็นนโยบายที่สำคัญของภาครัฐบาล ที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งของผู้ประกอบการ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงต้อง “พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ” ภายใต้แผนงานการพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้ดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ยังคงมีรายได้เพิ่ม สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจท้องถิ่นและประเทศไทย (http://www.otop.rmutt.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=16)

ดังนั้น ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) จึงเป็นสิ่งที่เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยหนึ่งในมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการที่มีความสำคัญที่สุด คือการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการให้กับคนผ่านทางกระบวนการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กล้ายเป็นผู้ที่ไม่เพียงแต่มีหัวใจทางธุรกิจ สามารถมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ และกล้าที่จะเสี่ยงลงมือทำ แต่เป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเอง กล้าคิดกล้าทดลอง สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และกระทำการตั้งกล่าวด้วยสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ “ความเป็นผู้ประกอบการ” (Entrepreneurship) ยังเป็นความสามารถส่วนตัวในการเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ ซึ่งรวมไปถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการนวัตกรรม พัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ก้าวสู่สากล ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการดำเนินชีวิตของบุคคลทั้งในชีวิตประจำวัน ในสังคม และในการดำเนินธุรกิจ ช่วยให้ลูกจ้างในธุรกิจของคนนั้นเข้าใจบริบทแวดล้อมของการทำงาน อีกทั้งเป็นคนที่สามารถคว้าโอกาสทางธุรกิจเมื่อมามถึง และช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการคนอื่นๆในการจัดกิจกรรมทางสังคมหรือทางการค้า และยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับประเทศอีกด้วย (<http://news.thaieuropen.net/content/view/2000/222/>)

ผลจากการพัฒนาผู้ประกอบการให้เข้มแข็งนั้น ยังส่งผลต่อเศรษฐกิจในชุมชนนั้นๆ ให้ได้รับการพัฒนาและมีความก้าวหน้าได้อีกด้วย วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (2549) อธิบายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมว่า สามารถวัดได้จากขีดความสามารถในการพัฒนาองค์กร ผู้ประกอบการในทางเทคโนโลยี ซึ่งมีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ แต่ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาองค์กรในเทคโนโลยีในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมส่วนใหญ่มาจากเทคโนโลยีนำเข้า เช่น เครื่องจักรอุปกรณ์ วัสดุต่างๆ หรือแม้แต่กรรมวิธีในการผลิต และอาจโดยการผลิตจากชาติต่างๆ การร่วมทุนดังนั้น เมื่อมีความผันผวนเกิดขึ้นในต่างประเทศ เศรษฐกิจของไทยก็จะได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยปราศจากภัยคุกคามที่มีประสิทธิผล เศรษฐกิจชนบทต้องประสบกับความชะงัก

ังน เพราะตอกย้ำในฐานะที่เสียเปรียบ ทั้งในเชิงของเทคโนโลยีการผลิตและในเชิงการตลาด ทำให้ ประชาชนในพื้นที่ชนบทต้องเสียสมดุลทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการได้ที่ถูกด้อยในขณะที่อิทธิพลของการดำเนินชีวิตแบบสมัยใหม่ทำให้เกิดรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น หนี้สิน ก็มากขึ้นตามรายจ่าย จนในที่สุดต้องเกิดการอพยพเดินทางไปแสวงหารายได้ในเมืองใหญ่ๆหรือ เมืองต่างประเทศ

นโยบายและมาตรการของรัฐบาลในการช่วยเหลือผู้ประกอบการทางด้านที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการประกันราคาขั้นต่ำ การรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร การรับจำนำ รวมถึงการให้กู้เงินภายใต้เงื่อนไขผ่อนปรน โดยเป็นการแก้ปัญหาโดยจัดสรรงเงินไปให้ประชาชนผู้ เดือดร้อนกู้ยืม ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายทางขาดทุน เก่าแก่ แต่นั้น การกระทำแบบนี้เป็นนโยบาย และมาตรการภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งจะมีประโยชน์สำหรับการแก้ปัญหาของ “เศรษฐกิจธุรกิจ” ซึ่งต้องการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อต้องการรักษาความต่อเนื่องของภาคธุรกิจ แต่นั้น แต่สำหรับ “เศรษฐกิจประชาชน” นโยบายหรือมาตรการดังกล่าวกลับไร้ซึ่งประโยชน์ที่ แท้จริง เพราะยังคงทำให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทเหล่านั้นยังคงไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังคงมี หนี้สินเพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้นเศรษฐกิจในประเทศไทยควรใช้ระบบเศรษฐกิจคู่ คือมีทั้งเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจประชาชนควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบที่เป็นเศรษฐกิจประชาชน เนื่องจากเป็นเศรษฐกิจของราษฎรในพื้นที่ชนบท ซึ่งเกือบทั้งหมดอยู่ในสภาพที่เสียสมดุลทาง เศรษฐกิจมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ ปัญหาของเศรษฐกิจประชาชนยังคงเป็นเรื่องของการทำมา หากินให้มีรายได้เพียงพอ กับรายจ่ายโดยปราศจากหนี้สิน และให้พอมีเงินออม หรือบ้านและที่ดิน เป็นของตนเองตามอัตภาพ ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาของประชาชนของไทยเป็นส่วน ใหญ่ หากต้องการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาชนาจปัญหา และอุปสรรคต่างๆในการทำมาหากินในลักษณะของการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน เพื่อผลสำเร็จที่ง่าย ขึ้น (วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร, 2549)

ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจโลก ที่เริ่มเกิดขึ้นในช่วงกลางปี 2551 ไม่ได้ส่งผลกระทบรุนแรงกับ ประเทศไทย รวมทั้งตลาดเกษตรอินทรีย์และแฟร์เทรดในระดับโลกอย่างที่หลายคนคาดการณ์ไว้ ในทางตรงข้ามดูเหมือนจะเติบโตเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายการสนับสนุนของรัฐบาลในประเทศไทย ต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานระหว่างประเทศ ที่หันมาให้ความสนใจกับเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเชื่อ ว่า สามารถเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม และระบบการผลิตที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก ดังนั้น แม้ว่าภาวะ เศรษฐกิจโลกยังคงชะลอลง แต่ตลาดเกษตรอินทรีย์ยังเป็นการขยายตัวเพิ่มขึ้นในเกือบทุก ประเทศ แม้แต่ในประเทศไทยหรืออเมริกา ซึ่งประสบวิกฤติเศรษฐกิจที่ค่อนข้างรุนแรง แต่ปรากฏว่า ตลาดเกษตรอินทรีย์ในอเมริกาลับยังคงขยายตัว ซึ่งเป็นผลมาจากการนโยบายที่จริงจังในการ สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ของรัฐบาล สำหรับประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมา การพัฒนา เกษตรอินทรีย์และแฟร์เทรดโดยภาครัฐได้ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเศรษฐกิจไทยไม่ได้รับ ผลกระทบรุนแรงจากภาวะตกต่ำของเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว ประกอบกับ สภาพการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น ทำให้ตลาดของทั้งเกษตรอินทรีย์ และแฟร์เทรดไทยน่าจะมีโอกาสค่อนข้างดี ส่งผลให้มีผู้ประกอบการหันรายเก่าและรายใหม่หันมา ลงทุนขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศไทยมีการขยายตัว

เพิ่มขึ้น นั้นเป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงจำนวนผู้ประกอบการทางด้านเกษตรอินทรีย์ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเช่นกัน (กรีนเนท, 2558)

ในด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ไทย แม้ว่าวิกฤติเศรษฐกิจโลก ที่เริ่มเกิดขึ้นในช่วงกลางปี พ.ศ. 2551 ไม่ได้ส่งผลกระทบบຽวนแรงกับประเทศไทย แต่ก็มีผลทางอ้อมทำให้อัตราการแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศค่อนข้างจะต่ำลง (เงินบาทมีค่าสูงขึ้น) ซึ่งส่งผลทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์จำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ส่งออกที่ได้ตกลงราคาส่งออกล่วงหน้าเป็นเงินสกุลต่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน การนำเข้าสินค้าเกษตรอินทรีย์จากต่างประเทศจะมีราคาลดลง ทำให้มีการขยายการนำเข้าสินค้าออร์แกนิก เพื่อจำหน่ายในร้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะร้านชูเปอร์มาร์เก็ต

ตลาดสินค้าเกษตรหรือสินค้าเกี่ยวกับด้านสุขภาพเป็นตลาดที่เน้นถึงตัวผลิตภัณฑ์ว่ามีคุณประโยชน์แกร่งถาวรของผู้บริโภค โดยในตลาดมีสินค้าที่จำหน่ายอยู่หลายประเภท ทั้งสินค้าที่เป็นพืชผักที่ปลูกโดยเกษตรกรและสินค้าที่ผ่านกระบวนการแปรรูป ซึ่งโดยแท้จริงแล้วสินค้าบางชนิดเหล่านั้นไม่สามารถรับรองได้ว่าเป็นสินค้าที่ปลอดภัยและมีประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างแท้จริง ประกอบกับการที่ผู้บริโภคเกิดความสับสนระหว่างความแตกต่างของผลผลิตอาหารปลอดภัยกับเกษตรอินทรีย์ ส่งผลให้ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยมีการเติบโตได้ค่อนข้างช้า ผนวกกับการวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2541 ส่งผลให้ตลาดเกษตรอินทรีย์ประสบกับภาวะซบงั้นไประยะหนึ่ง จนเกิดกระแสความตื่นตัวด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค โดยเฉพาะการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่ผู้บริโภคตื่นตัวเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของการรักษาสุขภาพ และการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีประโยชน์ จนทำให้ธุรกิจอาหารสุขภาพเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ร้านค้ารายเล็กจนกระทั่งร้านค้าใหญ่ หน่วยงานภาครัฐได้มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุน "อาหารปลอดภัย" (เช่น ผักอนามัย ผักปลอดภัยจากสารพิษ) โดยตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเริ่มพื้นตัวตั้งแต่ร้าวปี พ.ศ. 2546 เมื่อมีการจัดประชุมนานาชาติเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย โดยสมาคมเกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) และองค์กรอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization - FAO) โดยมุ่งเน้นให้ความรู้และสนับสนุนให้ผู้ผลิต ผู้บริโภค และการผลักดันนโยบายด้านเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่งผลให้มีการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของตลาดเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เช่น มีการใช้ตรา註冊 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนนโยบายของเกษตรอินทรีย์ (กรีนเนท, 2558)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยที่สั่งสมภูมิปัญญาความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการเกษตรมานานถึง 80 ปี เป็นอีกหนึ่งองค์การที่มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเกษตรที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ชื่อ "เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ" โดยมีวัตถุประสงค์และพันธกิจในการสร้างและพัฒนาทางด้านการเกษตรให้ยั่งยืน (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2558) โดยได้กำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555-2569) ในการพัฒนาให้มีอัตลักษณ์ที่มีความเชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตร การสั่งสมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา

ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ดังนั้น คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยตั้งกล่าว เพื่อให้การพัฒนาคณะบริหารธุรกิจเป็นไปในทิศทางเดียวกับการพัฒนามหาวิทยาลัย โดยยึดแนวทางการพัฒนาคือ คณะบริหารธุรกิจที่ยั่งยืน ภายใต้กิจกรรมต่างๆ ซึ่งรวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านเกษตรอินทรีย์ (แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้ระยะ 15 ปี)

คณะบริหารธุรกิจ ได้ร่วมกับ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และอดีตผู้อำนวยการสถาบันชุมชนเกษตรกรรมยังยืน ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้จัดตั้งตลาดเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ชื่อ “กาดน้อย เกษตรอินทรีย์” เพื่อสนับสนุนโครงการความร่วมมือเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตอุตสาหกรรมอาหารอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ อาหารที่ปรุงสุกจากวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์ พร้อมกันนั้น ได้กำหนดว่าผลผลิตอินทรีย์ตั้งกล่าวความมาจากการผลิตของคณะต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย และของเกษตรกรที่อยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมถึงเพื่อตอบสนองกับความต้องการของบุคลากร นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และผู้บริโภคภายนอกให้เข้าถึงอาหารอินทรีย์ได้สะดวก มีความปลอดภัย และมีปริมาณที่เพียงพอ โดยเกษตรกรที่มาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในการน้อยเกษตรอินทรีย์ ก็มาจาก การที่ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ปราษฎัญชาบ้าน และได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในเรื่องการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการฝึกหัดจะทางด้านเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ในโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ระหว่างวันที่ 26-27 มีนาคม 2558 ณ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เช่น การวางแผนทางการเงิน การดูข้อมูลเกี่ยวกับทำเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อออนไลน์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) สินค้าเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการ และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางการบริหาร จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางด้านการจัดการตั้งกล่าว ผู้วิจัยพบว่าการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ยังคงขาดความชัดเจนในทิศทางในการบริหารงานที่แน่นอน รวมถึงผู้ประกอบการไม่ทราบว่าตนเองมีหรือขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้ประกอบการทางด้านใดบ้าง ซึ่งอาจทำให้ยากต่อการพัฒนาผู้ประกอบการด้านต่างๆ ในอนาคตได้ ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์สามารถรักษาความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยจึงเสนอหัวข้อในการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และจากการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมานั้น ยังพบว่าในการที่จะพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์นั้น จะต้องพัฒนาให้ตรงจุดและตรงตามศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยจะต้องทราบถึงคุณลักษณะเบื้องต้นที่ผู้ประกอบการมี เพื่อสามารถทำวางแผนในการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิด ที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อให้งานวิจัยนี้เป็นรากฐานไปสู่การพัฒนาด้านอื่นที่เข้มแข็งต่อไป

1.2 คำอวคำการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นการหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ โดยมีคำอวคำการวิจัยดังนี้

- 1.2.1 กลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์มีคุณลักษณะผู้ประกอบการของกลุ่มอย่างไร
- 1.2.2 คุณลักษณะผู้ประกอบการด้านใดที่ควรได้รับการพัฒนา
- 1.2.3 แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการเกษตรกรภาค น้อยเกษตรอินทรีย์ และหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ขาดเพื่อการ ประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และเติบโตได้

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่
ภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- 1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าในภาคน้อยเกษตรอินทรีย์
- 1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา
บริบทกลุ่มเกษตรอินทรีย์ : ภาพรวมการทำงานของกลุ่มเกษตรอินทรีย์
ผู้ประกอบการ : คุณลักษณะผู้ประกอบการ
- 1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา
ทำการศึกษาในระยะเวลา 4 เดือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ได้ทราบถึงคุณลักษณะผู้ประกอบการที่สำคัญของเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์
- 1.5.2 ทราบถึงประเด็นในการพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์
- 1.5.3 ได้เผยแพร่องานวิจัยสู่ชุมชนในวารสาร

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ เกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้ประกอบการและเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ เกษตรอินทรีย์ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีจากการศึกษาเรื่อง การเป็นผู้ประกอบการ ทฤษฎีกลุ่ม แนวคิดเกษตรอินทรีย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และนิยามศัพท์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ เกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.1 แนวคิดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทางด้านเกษตรอินทรีย์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความเกี่ยวข้องกับทางด้านการเกษตรตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง โดยมีประวัติการก่อตั้งเริ่มแรกจาก "โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมหลวง" ที่เป็นจุดเริ่มแรกของฐานความคิด และกิจกรรมของรัฐด้านให้การศึกษาแผนใหม่ทางการเกษตร และมีการพัฒนาต่อมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในปัจจุบัน โดยยังคงรักษาและพัฒนาความเป็นรากฐานทางด้านการเกษตรให้ก้าวหน้าและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ดังวิสัยทัศน์ที่จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์และพันธกิจในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน และสอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2556) กล่าวว่า จากการศึกษา วิเคราะห์ประเด็นท้าทายต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและประชาคมโลก ผนวกกับการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนา (พ.ศ. 2555-2569) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ระยะ 15 ปี บทบาทและแนวโน้มการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในเวทีต่างๆ ของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้เห็นพ้องร่วมกันว่า มหาวิทยาลัยควรเป็นไปในทิศทางอันส่งเสริมและพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนของประเทศไทยและโลก ทั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์

ถึงระแหงแห่งของมหาวิทยาลัยที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน พบว่ามหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเกษตร การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามไว้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยในอนาคต กองประกบเห็นว่าเป็นแนวคิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับตัวตนและทิศทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาการพัฒนาแบบตะวันออกที่เน้นการพัฒนาจิตใจและการสร้างความสุขมากกว่าการพัฒนาด้านวัตถุ รวมทั้งแนวคิดการพัฒนาหลายประการ ซึ่งโดยสาระสำคัญแล้ว ล้วนแต่มุ่งไปในทิศทางอันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เหล่านี้เป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในระยะ 15 ปีที่จะมุ่งไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชีวิต

ในการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะ 15 ปี ได้มีการวิเคราะห์ถึงเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาในแต่ละด้านตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยเมื่อประมวลเป้าหมายในการพัฒนาแต่ละด้านแล้ว สามารถสรุปเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาในภาพรวม คือ การเป็น “มหาวิทยาลัยแห่งชีวิต” ซึ่งหมายความว่า มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นที่จะสร้างชีวิตที่ดีมากกว่าการสร้างวัตถุ โดยชีวิตที่ดีหมายถึง ชีวิตของชาวแม่โจ้ ทั้งบุคลากร นักศึกษา บัณฑิต และชุมชน ต้องเป็นชีวิตที่ยึดถือการเกษตร เป็นฐานของการพัฒนา ชีวิตที่เคารพและให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชีวิตที่ผูกพันกับประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงที่ต้องก้าวทัน รู้ทันเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งชีวิตที่ยึดถือความดีงามและธรรมาภิบาลเป็นฐานราก เหล่านี้อยู่ภายใต้แนวคิดการพัฒนาสู่การเป็น “แม่โจ้ : มหาวิทยาลัยแห่งชีวิต (Maejo : University of Life)”

ในการมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชีวิต ภายใต้เส้นทางยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 3 ช่วงระยะการพัฒนา อันประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ (Organic University) มหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) และมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ (Eco University) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะดำเนินการทั้ง 3 ส่วน ไปพร้อมกัน หากแต่ให้ความสำคัญในแต่ละช่วงการพัฒนาที่แตกต่างกันดังนี้คือ

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้น 5 ปีแรกของการพัฒนา (พ.ศ. 2555-2559) มุ่งพัฒนาสู่ Organic University เป็นลำดับแรก โดยการปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการในระบบเกษตรของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นต้นแบบของการทำเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง ควบคู่ไปกับการวางแผนพัฒนา การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนโดยรอบ เพื่อเตรียมก้าวสู่ Green และ Eco University ในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 คือระหว่างปีที่ 6-10 (พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564) เชื่อว่าการปรับพื้นฐานการเกษตรสู่เกษตรอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยจะเริ่มเห็นผลเป็นรูปธรรมแล้ว แต่จะยังคงพัฒนาต่อไปโดยบูรณาการให้ครอบคลุมสู่พันธกิจของมหาวิทยาลัยทุกด้าน เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้นำด้านเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง โดยจะพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็น

ธรรมชาติการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การอนุรักษ์พลังงาน และการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน

ระยะที่ 3 คือในช่วง 11-15 ปี(พ.ศ. 2565-พ.ศ. 2569) เมื่อการพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์และมหาวิทยาลัยสีเขียวเริ่มเห็นผลเป็นรูปธรรมแล้ว มหาวิทยาลัยจะขยายผลไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวคิด จิตสำนึก และพฤติกรรมของทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักศึกษา บุคลากร ศิษย์เก่า ตลอดจนชุมชน เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นต้นแบบแก่ชุมชนและประเทศไทยอันนำพาแม่โลกาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชีวิตตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ

ความหมายของการเป็นผู้ประกอบการ

ปราโมทย์ เจนการ (2523) บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ มีความอดทน มุ่งมั่น กล้าตัดสินใจ และกล้าเสี่ยงในการที่จะนำความคิดสร้างสรรค์ใหม่มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลคุ้มค่าในเชิงพาณิชย์ รวมถึงเป็นผู้ที่เริ่มและยินดีที่จะรับความเสี่ยงในการลงทุนประกอบกิจการ โดยรวบรวมสมพسانปัจจัยการผลิต ทั้งหลายเข้าด้วยกัน และนำสติปัญญา ความสามารถ ประสบการณ์ และวิทยาการด้านการผลิตและการจัดการที่เหมาะสมมาจัดการให้เกิดการผลิตสินค้าหรือการจำหน่าย หรือการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผุสดี รุ่มตาม (2540) บุคคลที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบทันนิยม ค้นพบความคิด และโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ รวมถึงเป็นผู้ที่ร่วบรวมเงินทุนเพื่อจัดตั้งธุรกิจ จัดระบบภายในธุรกิจ และบริหารการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อจัดสินค้าและบริการให้แก่สาธารณะ

อำนาจ จีระวนิช (2549) บุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่ โดยเชื่อมกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางธุรกิจ เพื่อแสวงหาผลกำไรและโอกาสในการประกอบการ รวมถึงการรวบรวมทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจ ค้นหาความต้องการของตลาด และตอบสนองความต้องการนั้น

อุษณី จิตตะปาโล และนุตประวีณ เลิศกาญจนวัต (2549) บุคคลที่อุทิศตัวเพื่อความสำเร็จของการประกอบธุรกิจ โดยเต็มใจที่จะรับความเสี่ยงเพื่อผลกำไรจากผลประกอบการ และต้องมีการจัดระบบการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการเจรจาต่อรองและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงสามารถสร้างเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจได้

วุฒิชาติ สุนทรสมัย (2550) ผู้ซึ่งพยายามสร้างผลกำไรจากการความเสี่ยงและความคิดริเริ่มดำเนินกิจการด้วยตนเอง

ผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจในการสร้างคุณค่า ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่าย และการบริการต่าง ๆ โดยธุรกิจครอบครัวจะมีโอกาสเจริญเติบโตต่อไปเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ความสำเร็จย่อมอยู่ที่การปฏิบัติภารกิจใน

บทบาทต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ วุฒิชาติ สุนทรสมัย (2550) กล่าวถึงบทบาทของผู้ประกอบการว่าครมีบทบาท ดังนี้

1. นักลงทุน ผู้ประกอบการที่เริ่มกิจการโดยส่วนใหญ่จะไม่มีความมั่นใจในความคิดของตนเอง และไม่มีผู้ร่วมทุน ทำให้การลงทุนในครั้งแรกเป็นการลงทุนด้วยตนเอง ผู้ประกอบการจึงต้องเป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงลงทุน เพื่อล้มมือทำประโยชน์ต่อสังคม โดยพิสูจน์ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. ผู้จัดการ แม้ว่ากิจการที่ตั้งขึ้นจะเป็นเพียงธุรกิจขนาดเล็ก ในฐานะผู้ประกอบการจำเป็นต้องประกอบภารกิจในฐานะผู้จัดการ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายของกิจการจนบรรลุผลสำเร็จ โดยต้องหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดการและต้องพยายามสร้างสมประสบการณ์ในการจัดการให้มากขึ้น

3. ผู้นำ โดยปกติกิจการขนาดเล็กจะจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาทำงาน ตามความเหมาะสมขององค์การ การจะนำองค์การก้าวหน้าไปในสภาพแวดล้อมและโอกาสที่เอื้ออำนวย ผู้ประกอบการจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่างเด่นชัด โดยเป็นผู้บุกเบิก ริเริ่มงานใหม่ ๆ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพงานปัจจุบัน และผลักดันให้เกิดการทำงานเป็นทีม โดยอาศัยศิลปะในการปกครอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และพัฒนาบุคลากรให้เติบโตก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน

4. ผู้สร้างสรรค์ กิจการที่ผู้ประกอบการได้จัดตั้งขึ้นและขยายตัวออกไปนอกจากเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแล้ว ผู้ประกอบการสามารถรับผิดชอบต่อสังคม โดยไม่ดำเนินธุรกิจแบบมุ่งกำไรเพียงอย่างเดียว หรือทำธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้บริโภคหรือชุมชน

ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ (An Individual's Ability to Turn Ideas into Action) ซึ่งรวมถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม พร้อมกล้าได้กล้าเสีย มีความสามารถในการวางแผนและจัดการโครงการเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และสามารถเปลี่ยนไปสู่ประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจและสังคม (คณะกรรมการไทยประจำปี 2556, 2006)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสม จะส่งผลให้การประกอบกิจการประสบผลสำเร็จ ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ที่ประกอบกิจการจำเป็นที่จะต้องมีสัญชาตญาณของความเป็นผู้ประกอบการ โดย Frese (2000) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการว่าควรประกอบไปด้วย 6 ลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) หมายถึง ความสามารถ และความมุ่งหวังในการที่ผู้ประกอบการจะสามารถเห็นหนทางสร้างโอกาสต่าง ๆ ให้แก่ตนเองได้

2. ความมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง การมีแนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บริการ หรือกรรมวิธีทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ผู้ประกอบการสามารถประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ธุรกิจได้

3. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การมีความกล้าเสี่ยงกับสิ่งที่ไม่รู้ ล่วงหน้าว่าสำเร็จหรือไม่ การกล้านำเงินทุนและทรัพย์สินจำนวนมากลงทุนในการเริ่มดำเนินกิจการ และการรักยึดเงินทุนจำนวนมากในกรณีที่เงินลงทุนมีจำนวนไม่เพียงพอ

4. ความมุ่งมั่นในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) หมายถึง ความต้องการอย่างแรงกล้าในการแข่งขันให้ได้ผลสำเร็จ โดยผู้ประกอบการมีความพยายามในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ล้ำหน้าและเหนือกว่าคู่แข่งขัน

5. ความตั้งใจเรียนรู้และความมั่นคงในอารมณ์ (Stability and Learning Orientation) หมายถึง ผู้ประกอบการจะไม่หันไปหากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ธุรกิจต้องเผชิญ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

6. ความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ (Achievement Orientation) หมายถึง ผู้ประกอบการที่พยายามค้นหาหนทางไปสู่ความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งที่จะให้กิจการประสบความสำเร็จ และก้าวหน้ามากขึ้น

นอกเหนือจากคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้ว ชุดวิชาโภภานันท์ (2543) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่พึงมี ซึ่งอาจมีรายลักษณะที่ประกอบกัน โดยไม่จำเป็นต้องครบทุกข้อ คุณลักษณะของผู้ประกอบการสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ความกล้าเสี่ยง “ธุรกิจ” กับ “เสี่ยง” เป็นสิ่งคู่กัน ผู้ประกอบการที่ชอบทำงานที่ท้าทายความรู้ความสามารถ จะไม่มีเม้มีความภูมิใจกับงานที่ง่าย งานที่มีความเป็นไปได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือเท่ากับไม่มีความเสี่ยง ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการจะหลีกเลี่ยงงานที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป กล่าวได้ว่า งานที่มีความเสี่ยงปานกลาง จะมีโอกาสประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ไม่เกินความสามารถของผู้ประกอบการที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้ประกอบการอาจมีทางเลือกหลายทาง เช่น การลงทุนธุรกิจ ผู้ประกอบการจะใช้เวลาศึกษาวางแผนตลาด เลือกการผลิตที่เหมาะสมกับวัสดุดิบ เครื่องจักร อุปกรณ์ เงินลงทุน หลักการบริหาร พร้อมทั้งคำนวณผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับภายใต้ภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และหน่วยงานของรัฐบาล แล้วจึงตัดสินใจ และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ

2. ความต้องการมุ่งความสำเร็จ เมื่อผู้ประกอบการมีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และมองเห็นโอกาสแห่งความเป็นไปได้ ผู้ประกอบการจะมุ่งมั่น ทำงานหนักทุ่มเทให้กับงาน และความสามารถทั้งหมดที่มี ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการจะเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่ผ่านมา ซึ่งนำไปสู่การแก้ไข และบรรลุ ผลสำเร็จที่วางไว้ โดยกำไรเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความสำเร็จ ซึ่งไม่ใช่จุดมุ่งหมายทางธุรกิจ แต่เป็นกระบวนการที่ทำให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมาย

3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสำเร็จของผู้ประกอบการส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์วิธีการใหม่เพื่อการบริหารธุรกิจ เช่น การเข้าถึงปัญหาและการหาแนวทางการแก้ไข การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการปรับปรุงการผลิตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้

เทคโนโลยีใหม่ ๆ การหาวสุดทุกแห่ง และการนำการจัดการสมัยใหม่ประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต

4. การรู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายเป็นการวางแผนจัดการถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้ประกอบการจะทุ่มเทเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จึงมีการวางแผนกลยุทธ์เป็นอย่างดี และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่อาจขัดขวางการไปสู่เป้าหมาย เพื่อเตรียมการป้องกัน และสร้างแนวทางการแก้ไข ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการควรมองโลกในแง่ดี มีความหวัง มุ่งมั่นต่อเป้าหมายของความสำเร็จจนมองเห็นอนาคต

5. ความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น คุณลักษณะสำคัญที่นักหนែนจากความสามารถในการทำงานแล้ว ผู้ประกอบการที่ดีจะต้องมีความสามารถในการซักจูง โน้มน้าวจิตใจผู้อื่น โดยสร้างหัศคนคติและแรงจูงใจต่อผู้ร่วมงาน ให้เต็มใจปฏิบัติงานตามที่วางไว้ รวมถึงการโน้มน้าวใจเหล่งเงินทุน เช่น ธนาคาร ญาติพี่น้อง และเพื่อนให้คล้อยตามความคิด และยินดีให้การสนับสนุนเงินลงทุน

6. การยึดหยดต่อสู้ทำงานหนัก การพิจารณาอย่างรอบคอบ และตั้งเป้าหมายในการทำงาน ผู้ประกอบการจะต้องพยายามทำงานหนักอย่างเต็มกำลังความสามารถ แม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรค และแรงกดดัน เพื่อรับผิดชอบงานให้สำเร็จ

7. การนำประสบการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน การนำอดีตที่ทำผิดพลาด มาเป็นบทเรียนสะท้อนไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก หรือประยุกต์ในการทำงาน รวมถึงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงาน โดยมุ่งสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรจะปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรรับฟังความคิดเห็น และมีความยืดหยุ่นในการประกอบกิจการ เพื่อการแก้ไขปัญหา และการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8. ความสามารถในการบริหารงาน และเป็นผู้นำที่ดี การทำงานร่วมกับคนหลายระดับในภาวะที่ต่างกัน ลักษณะของความเป็นผู้นำย่อมมีความแตกต่างเช่นกัน โดยเฉพาะระยะเริ่มทำธุรกิจ ผู้ประกอบการจะต้องรับบทเป็นผู้นำที่ลงมือทำทุกอย่างด้วยตนเอง การวางแผนการทำงาน และให้คำแนะนำผู้ร่วมงาน โดยผู้ประกอบการจะเป็นผู้กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด มีความเป็นกันเอง จนกระทั่ง เมื่อภาระเดินโตรื้น การบริหารงานมีการเปลี่ยนแปลง สามารถเชื่อมั่นผู้ร่วมงานได้มากขึ้น จึงมีการแบ่งความรับผิดชอบ หรืออาจให้ดำเนินการและสามารถตัดสินใจได้ ผู้ประกอบการจะมีเวลาใช้ความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การขยายกิจการหรือลงทุนใหม่ และกล้าลงทุนจ้างผู้บริหารมาช่วยงานมากกว่าเป็นธุรกิจเครือญาติ ซึ่งการปรับเปลี่ยนแปลงการบริหารจะส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้

9. มีความเชื่อมั่นตนเอง ความเชื่อมั่นเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการมีความมั่นใจ ตั้งใจ เด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง และมีลักษณะเป็นผู้นำ ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการเชื่อมั่นว่า ไม่ว่าสถานการณ์อย่างไร ผู้ประกอบการต้องพึงตนเองได้ ปัจจัยอื่น ๆ เป็นเพียงปัจจัยเสริมเท่านั้น แต่การทำงานหนัก ความทะเยอทะยาน และการแข่งขันจะเป็นสิ่งสนับสนุนตนเองได้ดีที่สุด

10. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์จะสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้าได้อย่างแม่นยำ และพร้อมรับเหตุการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลง

11. มีความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการจะมีความคิดริเริ่มแล้วลงมือปฏิบัติตัวเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นทำ โดยเป็นผู้ดูแลงานสำเร็จไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหมายถึง ความรับผิดชอบต่องานทั้งในด้านตัดสินใจ การดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่ pragmatism

12. มีความกระตือรือร้น และไม่หยุดนิ่ง การทำงานเต็มไปด้วยพลัง การทำงานทุกอย่างรวดเร็ว และการทำงานหนักที่มากกว่าคนปกติทั่วไป

13. การไฟหัวความรู้เพิ่มเติม ความเปลี่ยนแปลงด้านการตลาด เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมายทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นที่จะต้องหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมีผลต่อการผลิต โดยความรู้อาจจะได้จากการสัมมนา การฝึกอบรม การอ่านหนังสือ และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และงานสำเร็จเร็วขึ้น

14. กล้าตัดสินใจและมีความมุ่งมายพยายาม ความเชื่อมั่นในตนเองและงานที่ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการกล้าตัดสินใจ การทุ่มเททำงานหนัก โดยใช้ความรู้สติปัญญา และความสามารถ เมื่อบรรลุผลสำเร็จผู้ประกอบการจะภูมิใจ มีความมุ่งมายพยายามในการทำงาน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

15. อาย่าตั้งความหวังไว้กับผู้อื่น ผู้ประกอบการที่เริ่มดำเนินธุรกิจ โดยส่วนใหญ่ มุ่งหวังเพียงความสำเร็จ ทำให้มีการผลักดันให้ผู้ร่วมงานที่อยู่รอบด้านให้ทำงานหนักอย่างเต็มที่ เช่นเดียวกัน จึงเข้าไปควบคุมกำกับอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ดูเหมือนไม่ไว้วางใจผู้ร่วมงาน

16. มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ และประสบความล้มเหลว อาจไม่สามารถรับตัวได้กับปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างยืดหยุ่น กับดีต ดังนั้น การทำงานคร่าวมุ่งทำปัจจุบันให้สำเร็จ และวางแผนอนาคตอย่างรอบคอบ

17. สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม หลักของความสำเร็จขึ้นอยู่กับการกระทำของผู้ประกอบการ ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ และปรับตัวเองให้เป็นไปตามต้องการของสภาพแวดล้อม

18. การทำอะไรไร้เกินตัว คือ ความล้มเหลว การทำร้ายรากประمانตนเอง จะสามารถลดความเสี่ยงในการที่จะประสบความล้มเหลวในการทำธุรกิจ เช่น ในระยะแรก การคาดการณ์ตลาดยังไม่ชัดเจน แต่ผลิตสินค้าเป็นจำนวนมาก ทำให้จำนวนตลาดและจำนวนสินค้าไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้มีสินค้าคงสต็อกมาก ซึ่งอาจนำไปสู่ความล้มเหลวทางธุรกิจ

19. การมีความร่วมมือและแข่งขัน ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันควรสร้างความร่วมมือ โดยร่วมกันตั้งเป็นสมาคม ชุมชน เพื่อช่วยเหลือกัน ในขณะเดียวกัน ควรแข่งขันในด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพ บริการ การลดต้นทุนการผลิต เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์

20. ประหยัดเพื่อนาคต การดำเนินธุรกิจต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะบรรลุเป้าหมาย ผู้ประกอบการควรประหยัด เพื่อนำไปขยายกิจการในอนาคต

21. มีความซื่อสัตย์ ผู้ประกอบการต้องมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าในด้านคุณภาพ สินค้า การสร้างความเชื่อถือในการเป็นลูกหนี้ที่ดีของธนาคาร และการเป็นนายจ้างที่ดี

นอกจากนี้ ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมหุ้น ครอบครัว และต่อตนเอง รวมถึงซื่อสัตย์ต่อรัฐโดยการเสียภาษีอากร

อย่างไรก็ตาม Buiza (2012) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จประกอบไปด้วย

1. ศักยภาพในการบรรลุถึงเป้าหมาย/ความมุ่งมั่น ได้แก่

การแสดงหาโอกาส (Opportunity Seeking) คือ มองหาโอกาสในการลงทุนใหม่และมองหาโอกาสในการได้ทรัพยากรมาที่จะสามารถนำมาใช้ในธุรกิจให้เกิดประโยชน์ได้

ความมุ่งมั่น (Persistence) คือการทำทุกวิถีทางที่จะเข้าชนะอุปสรรค พลีกายทุ่มเทเพื่อให้งานสำเร็จ ยึดมั่นกับการตัดสินใจของตนเอง

รักษาคำมั่นสัญญา (Commitment) รับผิดชอบเต็มที่ในงานของลูกค้า ดูแลพนักงานให้ทำงานเต็มที่อย่างมีคุณภาพ

ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) คือการกล้าที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำในสิ่งที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน หรือทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นผลดีกับธุรกิจ แต่การทำสิ่งๆ ต่าง ๆ เหล่านั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีข้อมูลที่ดีพอเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

คำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ (Quality and efficiency concern) คือ การมีมาตรฐานและพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ

2. ศักยภาพด้านการวางแผน ได้แก่

การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) คือการกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง สามารถตอกย้ำและเป้าหมายในระยะยาวได้

แสดงหาข้อมูล (Information seeking) คือการแสดงหาข้อมูลต่างๆ ทั้งคู่ค้าคู่แข่ง เพื่อนำมาปรับปรุงองค์กร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ส่วนตัวในการได้มาซึ่งข้อมูล

มีการวางแผนและติดตามอย่างเป็นระบบ (Systematic planning and monitoring) คือการพัฒนาและใช้วิธีการที่เป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประเมินผลทางเลือกต่าง ๆ และติดตามความก้าวหน้ารู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการต่างๆ

3. ศักยภาพทางด้านอำนาจ ได้แก่

ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น / การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking) คือ การเชิญชวน/ชักชวนผู้อื่น มิตรภาพ กälliyamมิตร ความจริงใจ และทักษะการใช้สัมพันธภาพที่ดีให้บรรลุวัตถุประสงค์

ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) คือการมีความเชื่อมั่นในตนเองและเชื่อในความสามารถของตนเอง แสดงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่จะเข้าชนะงานที่ยากหรือท้าทาย

องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ

ปัจจุบัน ตลาดของผู้ประกอบการไม่ได้จำกัดเพียงเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นที่จะต้องสร้างมาตรฐานสินค้าให้สามารถเข้าสู่ตลาดโลกได้

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในธุรกิจไว้อย่างน่าสนใจ 10 ประการ ดังนี้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2549)

1. กระหายในความสำเร็จ เป็นหัวใจสำคัญในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากเป็นพลังผลักดันให้ผู้ประกอบการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย
2. ขอบเสียง การตัดสินใจครอบคลุมพื้นฐานความเสียงให้น้อยที่สุด มีความรอบคอบ และไม่ประมาท
3. มีความคิดสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองให้รอบด้าน สามารถมองจากจุดเล็ก ๆ แล้วสามารถนำไปขยายกิจการให้มีขนาดใหญ่ขึ้นได้
4. มีความยืดมั่นไม่ย่อท้อ ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้ คือ ไม่ล้มเลิกความตั้งใจง่าย ๆ และมองว่าความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เปรียบเสมือนบันไดที่นำไปสู่จุดที่สูงกว่า
5. มีความเชื่อมั่น ผู้ประกอบการควรมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าที่จะทดลองในสิ่งใหม่ ๆ เนื่องจากเป็นการวิธีการที่จะให้กำลังใจแก่ตัวเอง
6. มีความสามารถในการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นการสร้างความมั่นใจให้เพิ่มขึ้นซึ่งถ้าได้ทบทวนเหตุผลแล้ว ให้เคารพในการตัดสินใจนั้น
7. มองการเปลี่ยนแปลง คือ โอกาส การเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสสำคัญอย่างหนึ่งทางธุรกิจ โดยนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ กล่าวได้ว่าเป็นผลพลอยได้อย่างหนึ่งทางธุรกิจ
8. มีความอดทนต่อความไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรอดทนและเตรียมพร้อมในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
9. รู้จักเริ่มต้น และต้องการความสำเร็จที่สมบูรณ์แบบ ผู้ประกอบการที่ดีควรเอาใจใส่ทุกรายละเอียดของธุรกิจของตน และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง
10. ตระหนักในคุณค่าของเวลา เวลาเป็นสิ่งมีค่าสำหรับทุกอาชีพ การตรงต่อเวลา และใช้เวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นกำไรชีวิต และกำไรทางธุรกิจอีกที่ประเมินค่ามีได้

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีกลุ่มและเครือข่าย

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนหรือมากกว่ารวมตัวกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อทำให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะอย่างที่ได้กำหนดไว้ โดยคุณลักษณะของกลุ่มที่สำคัญมี 4 ประการได้แก่ ต้องมีคนสองคนหรือมากกว่ามีปฏิสัมพันธ์กัน มีโครงสร้างกลุ่มที่คงที่ มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และสมาชิกรับรู้ถึงการเป็นกลุ่มของตน ซึ่งการที่บุคคลในองค์กรมาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรจึงนับว่าเป็นกลุ่มเช่นเดียว (Baron and Greenberg , 1990)

การที่บุคคลรวมกลุ่มกันทำงานในองค์การ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ การทำให้รู้สึกปลอดภัย (Security) ทำให้เกิดสถานภาพทางสังคม (Status) ทำให้ตนเองมีคุณค่าได้รับการยอมรับนับถือ (Self-esteem) ต้องการผูกพันกับผู้อื่น (Affiliation) ต้องการอำนาจ (Power) และต้องการบรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement) ในขณะที่องค์กรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มของบุคคลที่ทำงาน เพราะทำให้องค์กรมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น

พระยศ มีใจชื่อ (2542) กล่าวถึงการแยกประเภทของกลุ่มว่ามีการแยกประเภทของกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มเป็นทางการ

การรวมกันของบุคคลในหน่วยงานที่มีการจัดตั้งโดยถูกต้องตามกฎหมาย ระบุเบียบ ข้อบังคับ เช่น บริษัท สมาคม สโมสร โรงเรียน เป็นต้น โครงสร้างกลุ่มมักมีความแน่นอนชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและงานให้สมาชิกของกลุ่มอย่างเป็นทางการ (หน้าที่ตามตำแหน่ง)

2. กลุ่มไม่เป็นทางการ

การรวมกันของบุคคลขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสมาชิก อาจเกิดขึ้นภายในหรือนอกองค์กรที่เป็นทางการก็ได้ มีลักษณะตรงข้ามกับกลุ่มที่เป็นทางการ เช่น กลุ่มผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มมิตรภาพ เป็นต้น

3. กลุ่มปฏิบัติการ

กลุ่มบุคคลที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติการอย่างโดยย่างหนึ่ง มีลักษณะค่อนข้างเป็นทางการ เช่น กลุ่มผู้ตรวจการ กลุ่มตำรวจปราบจลาจล หน่วยปฏิบัติการพิเศษ กลุ่มทำงาน กลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรให้ทำงานอย่างโดยย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตงานของกลุ่มทำงานไม่ได้ถูกจำกัดตามสายการบังคับบัญชา แต่ขอบเขตงานสามารถข้ามสายการบังคับบัญชาได้ เช่น คณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือ คณะกรรมการวิจัยที่มาจากหลายสถาบัน เพื่อมาทำงานร่วมกัน เป็นต้น

4. กลุ่มผู้สนใจร่วมกัน หรือ กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกัน เพื่อเรียกร้องสวัสดิการและค่าแรงเพิ่ม เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้ผู้อื่น เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสังคม ตอบสนองความต้องการสมาชิก ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มกิจกรรมศิลป์ กลุ่มสมาคมนักแต่งเพลง กลุ่มผู้นิยมปลูกต้นไม้ เป็นต้น

5. กลุ่มเพื่อนสนิท หรือ กลุ่มมิตรภาพ

กลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันขึ้นด้วยความรู้สึกผูกพันอย่างมิตรไมตรี ฉันท์ พื่น้อง เป็นความผูกพันทางสังคมที่เกิดจาก ความรู้สึกจงรักภักดีอย่างแท้จริง อาจรวมตัวกันขึ้นมาโดยความคล้ายคลึง หรือ ความเหมือนทางด้านต่างๆ เช่น อายุ ใกล้เคียงกัน อุดมการณ์ทางการเมืองคล้ายกัน มาจากสถาบันเดียวกัน ปัจจัยอื่นๆ เป็นต้น

สาเหตุที่คนเข้ากลุ่มมาจากสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เมื่อบุคคลเข้าร่วมกลุ่ม จะทำให้รู้สึกว่าปลอดภัยกว่าอยู่อย่างโดดเดี่ยว ความไว้วางใจ ตนเองแกร่งขึ้นทั้งกายและใจ รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้นจากมุมมองผู้อื่น กล้าที่จะสู้กับภัยคุกคามจากภายนอก ในการทำงานในองค์การ พนักงานใหม่อาจรู้สึกเหงา ว่าเหรอ ไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม จึงอาจเข้ากลุ่มเพื่อให้ได้ความช่วยเหลือ

2. ความต้องการสถานภาพ กลุ่มมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้บุคคลมีเกียรติและศักดิ์ศรี หากกลุ่มมีชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดียอมจะสามารถสร้างความนับถือ ยอมรับ และสถานภาพให้แก่สมาชิกได้ เช่น การเป็นสมาชิกของวงดนตรีชื่อดัง การเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มนึง เป็นต้น

3. ความต้องการความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง กลุ่มสามารถทำให้บุคคล มีความรู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่า ทำให้ผู้อื่นที่อยู่นอกกลุ่มเห็นคุณค่าของสมาชิกในกลุ่มได้ การได้เข้าร่วมกับกลุ่มหรือสมาชิกภาพ สามารถเพิ่มความรู้สึกแห่งคุณค่าให้แก่สมาชิก ทุกคนในกลุ่มถือว่าเป็นภาระภาพ มีสถานภาพเท่าเทียมกัน จึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะได้เข้ากลุ่ม

4. ความต้องการความรัก ความสามัคคี บางคนมีทรัพย์สมบัติมากmany แต่ก็ยังไม่ยอมลาออกจากงาน เพราะรักงานและผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน ยังคงความต้องการการได้พบปะกับบุคคลระดับต่างๆในองค์การ ต้องการคงสถานภาพการเป็นสมาชิกองค์การไว้ เป็นความต้องการของมนุษย์ทางด้านจิตใจที่ไม่สามารถหาซื้อได้ด้วยเงิน

5. ความต้องการอำนาจ เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะมีพลังอำนาจ เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ แต่คราวระวังเรื่องการใช้พลังและอำนาจของกลุ่ม ให้ดึงมาสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการในองค์การ ทำให้เกิดอำนาจเหนือผู้อื่นโดยไม่ต้องอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ จึงควรพิจารณาการใช้อำนาจอย่างรอบคอบ

6. ความต้องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถทำให้บรรลุได้เพียงคนเดียว บุคคลจะต้องเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อใช้พลังอำนาจของกลุ่มเป็นแหล่งพลังดันให้การดำเนินงานมุ่งสู่จุดหมายที่ต้องการ องค์การที่ประสบความสำเร็จยังต้องอาศัยพลังอำนาจของทีมบริหาร

นอกจากนี้ ประยุทธ์ มีใจซื่อ (2542) ยังได้กล่าวถึงเงื่อนไขต่างๆที่มีผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่ม ได้แก่

1. กลยุทธ์องค์การ

องค์การต่างๆจะต้องมีกลยุทธ์ซึ่งเป็นตัวกำหนดว่าขณะนี้เรารอยู่ในธุรกิจอะไร / ต้องการที่จะทำธุรกิจด้านไหนต่อไป / เป็นองค์การชนิดห่วงผลกำไรหรือไม่ กลยุทธ์องค์กรถูกกำหนดโดยผู้บริหารขององค์การ กลยุทธ์บอกลังแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ เช่น การลดต้นทุนประเภทต่างๆ / การปรับปรุงคุณภาพสินค้าบริการ / การขยายส่วนครองตลาด / การลดขนาดองค์การ กลยุทธ์องค์การมีอิทธิพลต่องกลุ่มทำงานในเรื่องทรัพยากรต่างๆในเรื่องของปริมาณและประเภททรัพยากรที่จะได้รับ

2. โครงสร้างอำนาจ

ทุกองค์การมีโครงสร้างอำนาจที่เป็นตัวกำหนดว่า ใครรายงานต่อใคร / ใครทำหน้าที่ตัดสินใจ / การซึ่ขาดประเด็นสำคัญเป็นหน้าที่ของบุคคลหรือกลุ่ม / ความสำคัญของกลุ่มทำงาน / ผู้นำที่เป็นทางการคือใคร / ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการของสมาชิกว่าใครมีขอบเขตหน้าที่อย่างไร แม้จะมีผู้นำที่ไม่เป็นทางการเกิดขึ้นในกลุ่มทำงาน แต่ผู้ที่มีอำนาจโดยชอบธรรมคือผู้บังคับบัญชา

3. กฎระเบียบ ข้อบังคับ

องค์การต่างๆมักสร้างกฎ ระเบียบหรือแนวปฏิบัติอื่นๆเพื่อให้บุคลากรมีมาตรฐานพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน

4. ทรัพยากรขององค์การ

ถ้าองค์การมีขนาดใหญ่ มีกำไร มีทรัพยากรมหาศาล พนักงานก็จะมีอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่ทันสมัยมีคุณภาพ ถ้าองค์การมีทรัพยากรจำกัด กลุ่มทำงานก็จะมีทรัพยากรในการทำงานที่จำกัดเช่นกัน ดังนั้น การขาดทรัพยากร (4Ms) ก็จะมีผลกระทบกับการทำงานของคนในกลุ่มทำงานอย่างมาก

5. กระบวนการคัดเลือกบุคลากร

การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มทำงานอาจเข้ามาได้หลายวิธี วิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมกลุ่มทำงาน จะเป็นตัวบ่งบอกว่ากลุ่มจะได้บุคคลประเภทใดเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม และทำงานร่วมกัน หากกลุ่มได้บุคคลที่มีความเหมาะสม มีความสามารถ มีทักษะ มีประสบการณ์ และมีความรู้ที่เอื้อต่อการทำงาน มีส่วนสำคัญทำให้งานของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้

6. ระบบการประเมินผลงาน การให้รางวัล

ตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของพนักงานคือระบบการประเมินผลงานและการให้รางวัล ดังนั้น องค์การต้องทราบว่า จ่ายผลตอบแทนให้พนักงานระดับต่างๆ เหมาะสมหรือไม่ ได้พิจารณาตามผลการปฏิบัติงาน หรือไม่ มีอคติ ลำเอียงในการตัดสินใจหรือไม่ มีความยุติธรรมมากน้อยเพียงใด

7. วัฒนธรรมองค์การ

ทุกๆ องค์การจะมีแนวปฏิบัติที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานพฤติกรรม พนักงานจะเข้าใจวัฒนธรรมองค์การหลังจากที่ได้ร่วมงานแล้ว 2-3 เดือน ว่าพฤติกรรมใดควรทำไม่ทำ ส่วนใหญ่วัฒนธรรมองค์การมักสร้างโดยกลุ่มทำงาน แบบปฏิบัติเฉพาะกลุ่มหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างจากมาตรฐาน เรียกว่า พฤติกรรมย่อในองค์การ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ

8. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม มีความสำคัญต่อพฤติกรรมกลุ่มทำงาน ซึ่งบางครั้งจะทำการตัดสินใจโดยยึดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี จะเอื้อต่องานของกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่มที่เป็นลักษณะสำคัญของการดำเนินงานของกลุ่มกดันน้อยเกย์ตรอินทรีย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้แล้ว แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่มด้วยเช่นกัน เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก ใครไม่ใช่สมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สาระของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และ เครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่سانความสัมพันธ์ระหว่างคน/กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973)

Paul Starkey (1997) กล่าวว่า เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่จะจัดการภายใต้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทึ้งให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันอันที่เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าสร้างการค้าสมาคมแบบพึ่งพิง และพบว่า เครือข่ายอาจจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานพัฒนาเอกชน หรืออาจเกิดขึ้นแบบไม่เป็นทางการ ด้วยการวางแผนและการทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลหรือองค์กรที่สมัครใจ โครงสร้างของเครือข่ายมีได้หลายรูปแบบ แต่ก็มีความสำคัญ น้อยกว่ากระบวนการติดต่อกันหลายทิศทางของสมาชิกภายในเครือข่าย เครือข่ายไม่ใช่ การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อเท่านั้น แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลระหว่างกัน ซึ่งทางการแลกเปลี่ยนและร่วมมือภายในเครือข่ายสามารถจัดขึ้นในลักษณะการประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการทดลอง การสัมมนา การเผยแพร่เอกสาร และการทำกิจกรรมร่วมกัน

แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายที่มุ่งรักษาความสมดุลระหว่างความต้องการของหน่วยงานสนับสนุนและเครือข่าย ดังนี้ (Adam Burke 1999)

1. ปัจจัยนำเข้าจากภายนอก : ประเด็นสำคัญที่สุด คือ อันตรายอันเกิดจากทรัพยากรจากภายนอกที่ให้ผลเสียมากกว่าผลดี การเปิดกว้าง และกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยได้ การรวมศูนย์จะมีมาก ผ่านการจัดหาเงินอุดหนุน และเป็นการทำลายเครือข่าย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ตัวแทนกลุ่มมีความรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรแทนที่หน่วยงานสนับสนุนจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในเรื่องนี้

2. ความเป็นเอกภาพ : รูปแบบที่ถูกออกแบบไว้ยากที่จะเติบโตได้ แต่ละเครือข่ายอาจไม่เหมือนกัน ต้องเปิดโอกาสให้เครือข่ายออกแบบของตัวเอง

3. คำนิยาม : เครือข่ายต้องนิยาม/กำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตประเด็น หรือขอบเขตพื้นที่ของตัวเอง เครือข่ายจำเป็นต้องแน่ใจว่าไม่ซ้ำซ้อนหรือแข่งขันกับ เครือข่ายที่มีอยู่แล้ว แต่จะพัฒนาความสัมพันธ์ไปเชื่อมโยงกับสถาบันที่เกี่ยวข้อง

4. ความเกี่ยวข้องในวงกว้าง : ถ้าจะให้เครือข่ายอยู่รอด เครือข่ายต้องมีสมาชิก ที่มีความมุ่งมั่นอยู่เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายมากกว่า 1 คน ต้องมีกลุ่ม แกนของเครือข่ายที่คอยผลักดัน คนกลุ่มนี้ควรเป็นคนที่คอยกระตุ้นให้ความสัมพันธ์ ภายในเครือข่ายมีอยู่อย่าง ต่อเนื่อง และควรติดต่อสื่อสารกับสมาชิกที่ห่างหายไปให้ บ่อยครั้ง สม่ำเสมอ มีการแบ่งงานให้กับสมาชิกร่วมรับผิดชอบ

5. การมีส่วนร่วม : ปกติเครือข่ายประกอบด้วย สมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชน นักวิจัย องค์กรชุมชน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการติดต่อ สัมพันธ์กันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าคนเหล่านี้ยังคงติดต่อและเอื้อประโยชน์ให้กันอยู่

6. ความขัดแย้งภายใน : สมาชิกเครือข่ายมักจะสงสัยระหว่างกัน หรือมีวาระแฝง แปลง ๆ กันไป การเปิดเผย และการติดต่อสื่อสารที่ดีภายในเครือข่าย จะช่วยลดความตึงเครียดได้ ความเป็นประชาธิปไตย และกระบวนการตัดสินใจแบบใสสะอาด มีความสำคัญสำหรับการจัดการกับเรื่องนี้

7. 朗瓦ล : การรับรู้ถึงความพยายามที่สมาชิกทุ่มเทให้กับเครือข่าย มีความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งความกระตือรือร้นของสมาชิก แต่ก็เป็นที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่เครือข่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มแยกตัวออกไปตั้งใหม่ วาระที่สนใจเปลี่ยนไป สมาชิกลาออกจากหรือเข้ามาใหม่ คุณค่าของเครือข่ายอาจมาจากสายสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นบริเวณรอบ ๆ เครือข่าย

8. ความยืดหยุ่น : เครือข่ายต้องการกฎและความรับผิดชอบ แต่ต้องไม่ตายตัวมากเกินไป ความสามารถในการปรับมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่าย ขณะที่วัตถุประสงค์ของเครือข่ายควรจะชัดเจน แต่ก็ต้องมีขอบเขตที่เครือข่ายสามารถเปลี่ยนแปลงได้

9. ทำประสบการณ์ให้เป็นเรื่องเป็นรา : ถ้าเครือข่ายเป็นการใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ การเรียนรู้ก็จำเป็นต้องถูกทำให้เป็นเรื่องเป็นรา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

10. การให้เงินอุดหนุน : เครือข่ายไม่อาจดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องใช้เงินและทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินในการทำงานของเครือข่าย แหล่งอุดหนุนเงินที่หลากหลายเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย

11. ความถูกต้องตามกฎหมาย : เครือข่ายต้องมีข้อและมีการติดต่อเพื่อจัดตั้งชื่อเสียงเรียนนามของเครือข่าย การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูง และการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ จะช่วยสร้างความยั่งยืนและพลังอำนาจของเครือข่าย

2.1.4 แนวคิดเกษตรอินทรีย์

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิต ต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก ซึ่งเป็นแนวคิดแบบแยกส่วน เพราะให้ความสนใจเฉพาะแต่ผลผลิตของพืชหลักที่ปลูก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศ การเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นการเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบวนวัตถุ การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของพาร์ม ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไกและกระบวนการของระบบวนวัตถุในการทำการผลิต จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบวนวัตถุ

นอกจากนี้ เกษตรอินทรีย์ยังให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ผลิตและชุมชนท้องถิ่น เกษตรอินทรีย์มุ่งหวังที่จะสร้างความมั่นคงในการทำการเกษตรสำหรับเกษตรกร ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกรรม วิถีการผลิตของเกษตรอินทรีย์ เป็นวิถีการผลิตที่เกษตรกรต้องอ่อนน้อมและเรียนรู้ในการตัดแปลงการผลิตของตนให้

เข้ากับวิถีธรรมชาติ อาศัยกลไกรรบมชาติเพื่อทำการเกษตร ดังนั้นวิถีการผลิตเกษตร อินทรีย์จึงเป็นวิถีแห่งการเคารพและฟื้นฟิกรรบมชาติ ซึ่งสอดคล้องกลมกันกับวิชิตของ ชุมชนเกษตรพื้นบ้านของสังคมไทย แต่ในขณะเดียวกัน เกษตรอินทรีย์ก็ไม่ได้ปฏิเสธการ ผลิตเพื่อการค้า เพราะตระหนักว่าครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่จำเป็นต้องพึ่งพาการ จำหน่ายผลผลิต เพื่อเป็นรายได้ในการดำรงชีพ ขบวนการเกษตรอินทรีย์พยายามส่งเสริม การทำการตลาดผลผลิตเกษตรอินทรีย์ทั้งใน ระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ โดยการตลาดท้องถิ่นอาจมีรูปแบบที่หลากหลายตามแต่เงื่อนไขทางสภาพเศรษฐกิจและ สังคมของท้องถิ่นนั้น เช่น ระบบชุมชนสนับสนุนการเกษตร (Community Support Agriculture - CSA) หรือระบบอื่นๆ ที่มีหลักการในลักษณะเดียวกัน ส่วนตลาดที่ห่างไกล ออกไปจากผู้ผลิต ขบวนการเกษตรอินทรีย์ได้พยายามพัฒนามาตรฐานการผลิตและ ระบบการตรวจสอบรับรอง ที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่า ทุกขั้นตอนของการ ผลิต แปรรูป และการจัดการนั้นเป็นการทำงานที่พยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาคุณภาพของผลผลิต ให้เป็นธรรมชาติเดิมมากที่สุด (<http://www.greennet.or.th/article/86>)

หลักการเกษตรอินทรีย์ที่ยอมรับกันทั่วไปคือ หลักการที่กำหนดโดยสหพันธ์ เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Organic Agriculture Movements – IFOAM) โดยสหพันธ์ฯ ได้ระดมความคิดเห็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ด้านเกษตร อินทรีย์โดยตรงจากทั่วโลก ร่างหลักการเกษตรอินทรีย์นี้ได้รับการนำเสนอต่อ ที่ประชุมใหญ่ของสหพันธ์ฯ เมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 และที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติรับรอง หลักการเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว โดยหลักการเกษตรอินทรีย์ของสหพันธ์ฯ ประกอบด้วย หลักการ 4 ข้อสำคัญ คือ (<http://www.greennet.or.th/article/1006>)

(1) มิติด้านสุขภาพ

เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพ อย่างเป็นองค์รวมของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก สุขภาวะของสิ่งมีชีวิตแต่ละ ปัจเจกและของ ชุมชน เป็นหนึ่งเดียวกันกับสุขภาวะของระบบบิเวศ การที่ผันตัว มีความอุดมสมบูรณ์จะทำให้พืชพรรณต่างๆ แข็งแรง มีสุขภาวะที่ดี ส่งผลต่อสัตว์ เลี้ยงและมนุษย์ที่อาศัยพืชพรรณเหล่านั้นเป็นอาหาร

สุขภาวะเป็นองค์รวมและเป็นปัจจัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต การมีสุขภาวะ ที่ดีเมื่อใช้การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่รวมถึงภาวะแห่งความเป็นอยู่ที่ดีของ กายภาพ จิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อมโดยรวม ความแข็งแรง ภูมิต้านทาน และความสามารถในการฟื้นตัวเองจากความเสื่อมถอยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของสุขภาวะที่ดี

บทบาทของเกษตรอินทรีย์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตในไร่นา การแปรรูป การกระจายผลผลิต หรือการบริโภค ต่างก็มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี ของระบบบิเวศและสิ่งมีชีวิต ทั้งปวง ตั้งแต่สิ่งมีชีวิตที่มีขนาดเล็กสุดในดินจนถึง

ตัวมนุษย์เราเอง เกษตรอินทรีย์จึงมุ่งที่จะผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูง และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อสนับสนุนให้มนุษย์ได้มีสุขภาวะที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ เกษตรอินทรีย์จึงเลือกที่จะปฏิเสธการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เวชภัณฑ์สัตว์ และสารปรุงแต่งอาหาร ที่อาจมีอันตรายต่อสุขภาพ

(2) มิติด้านนิเวศวิทยา

เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนฐานของระบบนิเวศวิทยาและวัชร์ จักรแห่ง ธรรมชาติ การผลิตการเกษตรจะต้องสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติ และช่วยทำให้ระบบและวัชร์จักรธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น หลักการเกษตรอินทรีย์ในเรื่องนี้ตั้ง อยู่บนกระบวนการทัศน์ที่มองเกษตรอินทรีย์ในฐานะองค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศที่ มีชีวิต ดังนั้น การผลิตการเกษตรจึงต้องพึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยาและวาระของ ธรรมชาติ โดยการเรียนรู้และสร้างระบบนิเวศสำหรับให้เหมาะสมกับการผลิตแต่ละชนิด ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของการปลูกพืช เกษตรจะต้องปรับปรุงดินให้มีชีวิต หรือในการเลี้ยงสัตว์ เกษตรจะต้องใส่ใจกับระบบนิเวศโดยรวมของฟาร์ม หรือในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรต้องใส่ใจกับระบบนิเวศของบ่อเลี้ยง การเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ หรือแม้แต่การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า จะต้องสอดคล้องกับวัชร์จักรและสมดุลทางธรรมชาติ แม้ว่าวัชร์จักรธรรมชาติจะเป็นสากล แต่อาจจะมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นได้ ดังนั้น การจัดการเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขท้องถิ่น ภูมินิเวศ วัฒนธรรม และเหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม เกษตรควรใช้ปัจจัยการผลิตและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้ช้า การหมุนเวียน เพื่อที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ควรสร้างสมดุลของ นิเวศการเกษตร โดยการออกแบบระบบการทำฟาร์มที่เหมาะสม การพื้นฟูระบบนิเวศท้องถิ่น และการสร้างความหลากหลายทั้งทางพันธุกรรมและกิจกรรมทางการเกษตร ผู้คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ควรช่วยกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ของภูมินิเวศ สภาพบรรยากาศ นิเวศท้องถิ่น ความหลากหลายทางชีวภาพ อากาศ และน้ำ

(3) มิติด้านความเป็นธรรม

เกษตรอินทรีย์ควรจะตั้งอยู่บนความสมัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวมและสิ่งมีชีวิต ความเป็นธรรมนี้รวมถึงความเท่าเทียม การเคารพ ความยุติธรรม และการมีส่วนในการปกปักพิทักษ์โลกที่เราอาศัยอยู่ ทั้งในระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง และระหว่างมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

ในหลักการด้านนี้ ความสัมพันธ์ของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิตเกษตร อินทรีย์ในทุกระดับควรมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นธรรม ทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้ค้า และผู้บริโภค ทุกผู้คนควรได้รับโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนช่วยในการรักษา

อธิปไตยทางอาหาร และช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน เกษตรอินทรีย์ครัวมีเป้าหมายในการผลิตอาหารและผลผลิตการเกษตรอื่นๆ ที่เพียงพอ และมีคุณภาพที่ดี รวมถึงการปฏิบัติต่อ สัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสภาพการเลี้ยงให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการ ทางธรรมชาติ ของสัตว์ รวมทั้งดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของสัตว์อย่างเหมาะสม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำมา ใช้ในการผลิตและการ บริโภคควรจะต้องดำเนินการอย่างเป็นธรรม ทั้งทางสังคมและทางนิเวศวิทยา รวมทั้งต้องมีการอนุรักษ์ปกป้องให้กับอนุชนรุ่นหลัง ความเป็นธรรมนี้จะรวมถึง ว่า ระบบการผลิต การจำหน่าย และการค้าผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องโปร่งใส มีความเป็นธรรม และมีการนำต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาเป็น ต้นทุนการผลิตด้วย

(4) มิติด้านการดูแลเอาใจใส่

การบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง และ รับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งในปัจจุบันและ อนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

เกษตรอินทรีย์เป็นระบบที่มีพลวัตรและมี ชีวิตในตัวเอง ซึ่งการ เปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ เกษตรอินทรีย์ควรดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตใน การผลิต แต่ในขณะเดียวกันจะต้องระมัดระวังอย่าให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ และ สิ่งแวดล้อม ดังนี้ เทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ จะต้องมีการประเมินผลกระทบอย่างจริงจัง และแม้แต่เทคโนโลยีที่มีการใช้อยู่แล้ว ก็ควรจะต้องมีการ ทบทวนและประเมินผลกันอยู่เนื่องๆ ทั้งนี้เพื่อรามนุษย์เรายังไม่ได้มีความรู้ความ เข้าใจอย่างดีพอเกี่ยวกับระบบ นิเวศการเกษตร ที่มีความ слับซับซ้อน ดังนั้น เราจึงต้องดำเนินการต่างๆ ด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่

ในหลักการนี้ การดำเนินการอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบเป็นหัวใจ สำคัญของการบริหารจัดการ การพัฒนา และการคัดเลือกเทคโนโลยีที่จะ นำมาใช้ในเกษตรอินทรีย์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้าง หลักประกันความมั่นใจว่า เกษตรอินทรีย์นั้นปลอดภัยและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ประสบการณ์จากการปฏิบัติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะสมถ่ายทอดกันมา ก็อาจ มีบทบาทในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้เช่นกัน เกษตรกรและผู้ประกอบการควรมี การประเมินความเสี่ยง และเตรียมการป้องกันจากนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ และควรปฏิเสธเทคโนโลยีที่มีความแปรปรวนมาก เช่น เทคโนโลยีพันธุ์วิศวกรรม การตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีต่างๆ จะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นและระบบ คุณค่าของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ที่อาจได้รับผลกระทบ และจะต้องมีการ ปรึกษาหารืออย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วม

จากแนวคิดหลักพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์ ที่มุ่งเน้นการทำเกษตรที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม แนวทางปฏิบัติของเกษตรอินทรีย์จึงเน้นการผลิตความสอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ โดยการประยุกต์ปรับใช้กลไกในเวศธรรมชาติสำหรับการทำเกษตร ที่สำคัญได้แก่ การหมุนเวียนธาตุอาหาร, การสร้างความอุดมสมบูรณ์ของดิน, ความสัมพันธ์แบบสมดุลของสิ่งมีชีวิตที่หลากหลาย และการอนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร (<http://www.greennet.or.th/article/86>) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การหมุนเวียนธาตุอาหาร

ในปัจจุบัน ไม่ใช่พร洱ได้รับธาตุอาหารจากดินและอากาศ โดยธาตุอาหารในดินจะถูกดูดซึมผ่านทางราก ส่วนธาตุอาหารในอากาศพืชจะได้รับจากการหายใจทางใบ เมื่อพืชได้รับแสงก็จะสังเคราะห์ธาตุอาหารเหล่านี้มาเป็นสารอาหารต่างๆ ซึ่งทำให้พืชเจริญเติบโต และเพิ่มชีวมวล (biomass) ของพืชเอง ไม่ว่าจะเป็นลำต้นที่ขยายใหญ่ขึ้น กิ่งก้านและใบเพิ่มขึ้น ฯลฯ เมื่อใบหรือกิ่งแก่ลงก็จะร่วงหล่นลงดิน หรือบางส่วนของพืชอาจถูกสัตว์หรือแมลงกัดแทะ และเมื่อสัตว์ถ่ายมูลออกจากมูลเหล่านั้นก็กลับคืนสู่ดินก็จะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์และปลดปล่อยธาตุอาหารออกมาน้ำ ซึ่งหากพืชจะดูดซึมกลับไปเป็นธาตุอาหารอีกรอบหนึ่ง วัฏจักรหรือวงจรธาตุอาหารที่หมุนเวียนไปอย่างสมดุลนี้เอง ที่ทำให้พืชในป่าสามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืนเป็นเวลาหลายร้อยหลายพันปี เพราะธาตุอาหารทั้งหมดหมุนเวียนอยู่ในระบบวนเวียนนั้นฯ อย่างต่อเนื่อง

เกษตรกรจำเป็นต้องหาวิธีการที่เหมาะสมในการหาราตุอาหารจากภายนอกฟาร์มมาทดแทนที่สูญเสียไป แต่ปัจจุบันการสูญเสียธาตุอาหารในฟาร์มที่สำคัญกว่าก็คือ การสูญเสียธาตุอาหารในดินที่เกิดขึ้นจากการชะล้างหน้าดิน การกัดเซาะของลม ฝน และน้ำ, ธาตุอาหารที่ไหลลงดินเล็กชิ้นล่าง รวมถึงที่สูญเสียไปทางอากาศดังนั้นเกษตรอินทรีย์จึงให้ความสำคัญกับการป้องกันการสูญเสียธาตุอาหารที่เกิดจากกระบวนการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพาแหล่งธาตุอาหารจากภายนอกฟาร์มที่มากเกินไป

แนวทางการหมุนเวียนธาตุอาหารในฟาร์มอาศัยหลักการทำงานของธรรมชาติ ด้วยการใช้ธาตุอาหารพืชที่อยู่ในรูปของอินทรีย์วัตถุที่สามารถย่อยสลายได้ โดยจุลินทรีย์ซึ่งจะทำให้วัตถุอาหารหมุนเวียนได้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างของการหมุนเวียนธาตุอาหารในแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ การใช้ปุ๋ยหมัก, การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ, การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

2. ความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ถือได้ว่าเป็นหัวใจของเกษตรอินทรีย์ ผู้ดินในระบบวนเวียนป่าธรรมชาติจะมีเศษจากพืชและใบไม้ปกคลุมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอินทรีย์วัตถุที่คลุมดินนี้ นอกจากจะช่วยป้องกันการกัดเซาะและการพังทลายของ

หน้าดินแล้ว ยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เพราะอินทรีย์วัตถุเหล่านี้เป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ที่อยู่ในดิน ดังนั้นการมีอินทรีย์วัตถุคุณภาพ หน้าดินจึงทำให้ “ดินมีชีวิต” ขึ้น ซึ่งเมื่ออินทรีย์วัตถุเหล่านี้ย่อยสลายผุพัง (โดยการทำางานของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน) ก็จะทำให้เกิดอิมัสซึ่งทำให้ดินร่วนซุย และสามารถเก็บกักน้ำและธาตุอาหารต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น ดินจึงมีความชื้นอยู่ตลอดเวลา และมีรากต่ออาหารเพียงพอให้กับพืชพรรณในบริเวณ ดังกล่าวเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์แข็งแรง

ดังนั้น หลักการของการทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคุณหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (เช่น พืชที่ใช้ปลูกคุณดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลยับเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกรังหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน (เช่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช) เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินเองได้อย่างรวดเร็ว เมื่อดินมีความสมบูรณ์พืชที่ปลูกแข็งแรง มีความต้านทานต่อโรคและแมลง รวมทั้งให้ผลผลิตสูง

3. ความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ

นิเวศป่าธรรมชาติมีพืชพรรณและสิ่งมีชีวิตต่างๆ อยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย สิ่งมีชีวิตต่างๆ เหล่านี้มีทั้งที่พึ่งพาอาศัยกัน แข่งขันกัน หรือเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง แต่ต่างก็สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและมีเสถียรภาพ พืชพรรณต่างๆ แม้จะมีแมลงหรือศัตรูที่กินพืชนั้นเป็นอาหารบ้าง แต่ก็ไม่ได้ทำลายพืชนั้นจนเสียหายไปทั้งหมด ทั้งนี้เพราะพืชเองก็มีความสามารถที่จะฟื้นฟูตัวเองจากการทำลายของศัตรูพืช ได้ และนอกจากนี้เมื่อมีแมลงศัตรูพืชเกิดขึ้นมาก ก็จะมีสิ่งมีชีวิตอื่นที่เป็นศัตรูตามธรรมชาติมาควบคุมประชากรของศัตรูพืช ให้ลดลงอยู่ในภาวะที่สมดุล

การทำเกษตรอินทรีย์จะต้องหาสมดุลของการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชร่วมหลายชนิดในเวลาเดียวกัน หรือเหลือเวลา กัน ตลอดจน การปลูกพืชหมุนเวียนต่างชนิดกัน รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้การทำเกษตรที่หลากหลาย (ซึ่งมักนิยมเรียกว่า “เกษตรผสมผสาน”) นับเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และยังเป็นการลดความเสี่ยงภัยจากปัญหารोคและแมลงศัตรูที่จะบดอีกด้วย นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จะมีส่วนช่วยให้ศัตรูธรรมชาติสามารถแสดงบทบาทในการควบคุมศัตรูพืช ซึ่งเป็นการสร้างสมดุลนิเวศการเกษตรอีกด้วย เพราะการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะทำลายศัตรูธรรมชาติในสัดส่วนที่มากกว่า ศัตรูพืช ทำให้ศัตรูพืชกลับยิ่งระบาดรุนแรงมากขึ้นอีก

4. การอนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร

การอนุรักษ์ระบบนิเวศการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ด้วยการปฏิเสธการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิด ทั้งนี้เพราะปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ทำลาย

สมดุลของนิเวศการ เกษตรและส่งผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้สารเคมี กำจัดศัตรูพืช (ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีฆ่าแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา และสารเคมี กำจัดวัชพืช) มีผลต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อยู่ในฟาร์มทั้งที่อยู่บนผิวดินและใต้ดิน เช่น สัตว์ แมลง และจุลินทรีย์ ในกลไกธรรมชาติสิ่งมีชีวิตต่างๆ เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลของนิเวศการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการช่วยควบคุมประชากรของ สิ่งมีชีวิตอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัตรูพืช หรือการพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงชีวิต เช่น การผสมเกสร และการช่วยย่อยลายอินทรีย์ตัตๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ส่วนใหญ่มีทั้งที่ เป็นประโยชน์ต่อพืชที่เกษตรกร เพาะปลูก หรืออย่างน้อยก็ไม่ได้สร้างผลเสียกับพืชที่ ปลูกแต่อย่างใด แต่การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดนี้มีผลทำลายสิ่งมีชีวิตทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ ในขณะที่โรคและแมลงศัตรูพืชมักจะมี ความสามารถพิเศษในการพัฒนาภูมิต้านทานต่อ สารเคมี ดังนั้นมีการใช้สารเคมี กำจัดศัตรูพืช แมลงที่เป็นประโยชน์จึงถูกทำลายได้โดยง่าย ในขณะที่แมลงศัตรูพืช สามารถอยู่รอดได้โดยไม่เป็นอันตราย แม้แต่ปุ๋ยเคมีก็มีผลเสียต่อจุลินทรีย์และ สิ่งมีชีวิตในดิน ทำให้สมดุลของนิเวศดินเสีย ดังนั้นเกษตรอินทรีย์จึงห้ามไม่ให้ใช้ ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมี สังเคราะห์ทุกชนิดในการเพาะปลูก

แนวทางเกษตรอินทรีย์ยังเน้นให้เกษตรกรต้องพึ่งพื้นฟูสมดุลและความอุดม สมบูรณ์ของ ระบบนิเวศด้วย ซึ่งหลักการนี้ทำให้เกษตรอินทรีย์มีความแตกต่างอย่าง มากจากระบบเกษตรปลดสารเคมีที่รู้จักกันในประเทศไทย แนวทางหลักในการ พื้นฟูนิเวศการเกษตรก็คือ การปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์ตัตๆ และการเพิ่มความ หลากหลายทางชีวภาพ ดินถือว่าเป็นภูมิแจ่สำคัญ เพราะการปรับปรุงบำรุงดินทำให้ ดินไม่ได้รับธาตุอาหารอย่างครบถ้วนและสมดุล ซึ่งจะช่วยให้ดินไม่แข็งแรง มีความ ด้านทานต่อการระบาดของโรคและแมลง อันจะทำให้เกษตรกรไม่จำเป็นต้องพึ่งพา การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทั้งยังสามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างยั่งยืนกว่าการ เพาะปลูกด้วยระบบเกษตรเคมี อีกด้วย นอกจากนี้ผลผลิตของเกษตรอินทรีย์ยังมี รสชาติดี และมีคุณค่าทางโภชนาการที่ครบถ้วน

นอกจากนี้จากการปรับปรุงบำรุงดินแล้ว การเพิ่มความหลากหลายทาง ชีวภาพในไร่นาก็เป็นสิ่งจำเป็น นับเป็นเรื่องสำคัญต่อความยั่งยืนของระบบนิเวศ การเกษตร เพราะการที่สิ่งมีชีวิตหลากหลายชนิดอยู่ร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความ เกื้อกูล และสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างกระบวนการและพลวัตทาง ธรรมชาติที่เกื้อหนุนต่อการทำ เกษตรอินทรีย์อีกต่อหนึ่ง วิธีการเพิ่มความ หลากหลายทางชีวภาพอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การปลูกพืชร่วม, พืชแซม, พืช หมุนเวียน, ไม้ยืนต้น หรือการพื้นฟูแหล่งนิเวศธรรมชาติในไร่นาหรือบริเวณใกล้เคียง

5. การพึ่งพากลไกธรรมชาติในการทำเกษตร

เกษตรอินทรีย์ต้องยุบรวมรัฐบาลและภาคีที่ว่า การเกษตรที่ยั่งยืนต้องเป็น การเกษตรที่เป็นไปตามครรลองของธรรมชาติ ไม่ใช่การเกษตรที่ฟันวิถีธรรมชาติ ดังนั้น การทำเกษตรจึงไม่ใช่การพยายามเอาชนะธรรมชาติ หรือการพยายาม ดัดแปลงธรรมชาติเพื่อการเพาะปลูก แต่เป็นการเรียนรู้จากการธรรมชาติและปรับระบบ

การทำเกษตรให้เข้ากับวิถีแห่งธรรมชาติ กลไกในธรรมชาติที่สำคัญต่อการทำเกษตร อินทรีย์ได้แก่ วงจรการหมุนเวียนธาตุอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะในโตรเจนและ คาร์บอน วงจรการหมุนเวียนของน้ำ, พลวัตของภูมิอากาศและแสงอาทิตย์ รวมทั้ง การพึ่งพา กันของสิ่งมีชีวิตอย่างสมดุลในระบบนิเวศ ทั้งในเชิงของการเกี้ยว葛 การ พึ่งพา และห่วงโซ่ออาหารตามที่ต่างๆ ทั่วโลกยอมมีระบบนิเวศและกลไกตาม ธรรมชาติที่แตกต่างกันออกไป เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ถึงสภาพเงื่อนไข ของท้องถิ่นที่ตนเองทำการเกษตรอยู่ การหมั่นสังเกต เรียนรู้ วิเคราะห์-สังเคราะห์ และทำการทดลอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องดำเนินการไป อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่ว่าระบบฟาร์มเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรแต่ละรายจะได้ใช้ ประโยชน์จาก กลไกธรรมชาติและสภาพนิเวศท้องถิ่นอย่างเต็มที่

6. การพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต

เกษตรอินทรีย์มีแนวทางที่มุ่งให้เกษตรกรพยายามผลิตปัจจัย การผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ ด้วยตนเองในฟาร์มให้ได้มากที่สุด แต่ในการนี้ที่ เกษตรกรไม่สามารถผลิตได้เอง (เช่น มีพื้นที่การผลิตไม่พอเพียง หรือต้องมีการลงทุน สูงสำหรับการผลิตปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้) เกษตรกรก็สามารถซื้อหาปัจจัย การผลิตจากภายนอกฟาร์มได้ แต่ควรเป็นปัจจัยการผลิตที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น เป็นไปตามหลักการสร้างสมดุลของวงจรธาตุอาหารที่กระตุ้นให้เกษตรกรพยายามจัด สมดุลของวงจรธาตุอาหารในระบบที่เล็กที่สุด (ซึ่งก็คือในฟาร์มของเกษตรกร) และมี ความสอดคล้องกับนิเวศของท้องถิ่น อันจะช่วยสร้างเสถียรภาพและความยั่งยืนของ ระบบการผลิตในระยะยาว นอกจากนี้การเลือกใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นยัง เป็นการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ ขยย้ายปัจจัยการผลิตเป็นระยะทางไกลๆ

การพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิตยังมีนัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ กล่าวคือ เกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เพียงแค่เทคนิคการผลิต แต่เป็นวิถีชีวิตและขบวนการ ทางสังคม จากประสบการณ์ของการพัฒนาระบบเกษตรเคมีที่ผ่านมา เกษตรกร สูญเสียการเข้าถึงและการควบคุมปัจจัยการผลิตและกระบวนการผลิตในเกือบทุก ขั้นตอน จำเป็นต้องพึ่งพิงองค์กรภาครัฐและธุรกิจเอกชนในการจัดหาปัจจัยการผลิต และ เทคโนโลยีการผลิตเกือบทุกด้าน จนเกษตรกรเองแทบไม่ต่างไปจากการแรงงาน รับจ้างในฟาร์มที่ทำงานในที่ต้นของตนเอง การส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของ เกษตรกรในระบบเกษตรอินทรีย์จึงเป็นส่วนหนึ่ง ของการสร้างความเข้มแข็งและ ความเป็นอิสระของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนา ประชาธิปไตยระดับรากหญ้าอีกด้วย

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อผู้ศึกษาจะได้เกิดแนวคิดในการจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัยที่สมบูรณ์มากขึ้น จึงขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

สุรีรา อะทะวงศ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงสาเหตุของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรผลลัพธ์คือ คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะของสถานประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตผ่านลักษณะของสถานประกอบการ นอกจากนั้นยังพบว่าลักษณะของสถานประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตโดยมีลักษณะของสถานประกอบการที่สำคัญ ได้แก่ องค์การมีการทำงานเชิงรุก กลยุทธ์การตลาดและนวัตกรรมองค์การ แสดงให้เห็นว่า ยิ่งผู้ประกอบการมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมากเท่าไหร่ ยิ่งส่งผลให้การทำงานในสถานประกอบการที่ดียิ่งขึ้น และก่อให้เกิดการพัฒนาผลประกอบการและความเจริญเติบโตในที่สุด

Frese (2000) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสม จะส่งผลให้การประกอบกิจการประสบผลสำเร็จ ว่าควรประกอบไปด้วย 6 ลักษณะที่สำคัญ คือ มีความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) มีความมีนวัตกรรม (Innovativeness) มีความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) มีความมุ่งมั่นในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) มีความตั้งใจเรียนรู้และความมั่นคงในการมีส่วนร่วม (Stability and Learning Orientation) และ มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ (Achievement Orientation)

Ruangkrit and Thechatakerng (2015) ศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการ ชุมชนเทพเดช จำกัดโดยละเอียด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งชุมชนนี้ได้ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และผู้ประกอบการกว่าร้อยรายได้ผลิตสินค้าชุมชนไว้จำหน่าย โดยงานวิจัยนี้ได้มุ่งศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการในชุมชนกว่าร้อยรายโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการ จากการวิเคราะห์สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบในงานและยังเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ ยังเป็นคนที่ชอบคว้าโอกาส มีเป้าหมายของตัวเอง เป็นผู้แสวงหาข้อมูล ฐานการวางแผนที่ดีติดตามงานและการควบคุมการประเมินผลงาน รวมถึงมีความมั่นใจตัวเอง อย่างไรก็

ตาม จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าพากขาดคุณลักษณะในเรื่องของการซักชวนและการมีเครือข่าย ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจในอนาคต

สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร และคนอื่น ๆ (2549) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในภาคใต้:ภาคบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการภาคธุรกิจบริการในภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ หาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะสำคัญทั่วไปของผู้ประกอบการกับการประสบความสำเร็จ และกำหนดรูปแบบการให้ความช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรม หรือการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในภาคธุรกิจบริการมีลักษณะวิชาชีวภิบาลเป็นแบบเจ้าของคนเดียว มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจ 6 - 10 ปี ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา มุ่งเน้นลูกค้าเดิม ผลกำไรต่อเนื่อง การแสวงหาแหล่งเงิน และการควบคุมภายใน ผู้ประกอบการมีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี จึงการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นขยันนักถือศาสนานพุทธ มีสถานภาพสมรส เริ่มทำธุรกิจของตนเองระหว่างช่วงอายุ 20-30 ปี มีประสบการณ์ก่อนทำธุรกิจของตนเอง 1 - 3 ปี มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจของตนเองมากกว่า 10 ปีไม่เคยประสบความล้มเหลวในการทำงาน เป็นบุตรคนกลาง และมีเหตุผลในการประกอบธุรกิจ เพื่อต้องการเป็นอิสระและบริหารงานเอง ในการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ของลักษณะวิชาชีวภิบาล ลักษณะผู้ประกอบการ คุณลักษณะผู้ประกอบการ และความสามารถทางการจัดการพบว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการเป็นผลมาจากการลักษณะวิชาชีวภิบาล ลักษณะผู้ประกอบการและความสามารถทางการจัดการ นอกจากนี้ ลักษณะวิชาชีวภิบาลยังสัมพันธ์กับลักษณะผู้ประกอบการด้วย ส่วนความสามารถทางการจัดการนั้นสัมพันธ์กับลักษณะผู้ประกอบการ

กัญญาพสี (2553) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ที่เข้มแข็ง กรณีศึกษา กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านดอกแตง อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ ว่ารูปแบบการ บริหารจัดการกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็ง; กรณีศึกษากลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านดอกแตง เป็นการประสมประสานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการทำหน้าที่ในการบริหารโดยยึดรูปแบบการบริหารจัดการแบบ POLC มีรายละเอียดดังนี้ 1. การวางแผน (Planning) มีการวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการ ดำเนินโครงการ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ รวมถึงวิธีการใช้ทรัพยากร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีการเขียนโครงการ และจัดทำงบประมาณ ในการผลิต ก็จะมีการวางแผนการผลิตใหม่ต่อ ละปี ทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ 2. การจัดการองค์การ (Organizing) มีการกำหนดโครงสร้างองค์การที่ชัดเจนโดยแบ่งส่วนภายในองค์การออกเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ ตลอดจน สร้างความสัมพันธ์ให้ฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ทั้งฝ่ายร่วมมือกันทำงานไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน 3. การนำ (Leading) มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เข้มแข็ง เสียสละ และได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากสมาชิกในกลุ่มเป็นแบบอย่างที่ดี มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม สมาชิกมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่มี

ความขัดแย้งภายในกลุ่ม ทุกคนมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น ตามหลักประชาธิปไตย มีการสื่อสารกันโดยการประชุม 4.การควบคุม (Controlling) มีประเมินผลการดำเนินงาน โดยการเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากทางที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดให้บรรลุ เป้าหมาย และมีการดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้ประสบ ความสำเร็จในการบริการจัดการกลุ่ม ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน

2.2 ครอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาบททวบธรรมกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น ทำให้ผู้ศึกษา สามารถกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้ำอยุ่เกษตร อินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 นิยามศัพท์

เพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในศัพท์เทคนิคเฉพาะด้านสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และการสื่อความหมายกับบุคคลอื่นอย่างถูกต้องและตรงกัน ผู้วิจัยขอนำเสนอการอธิบายคำศัพท์ ดังนี้

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้เริ่มทำธุรกิจด้วยความกล้าเสี่ยง และ มุ่งมั่นอุตสาหะสู่ความสำเร็จโดยสร้างสรรค์ธุรกิจขนาดย่อมขึ้นมา ผู้ประกอบการจะเสาะแสวงหา โอกาสในการดำเนินธุรกิจ และพยายามอย่างเต็มที่เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจ และตนเอง พร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หมายถึง ผู้ที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ได้มองเห็น โอกาสที่จะทำกำไร โดยการผลิตสินค้าชนิดใหม่ขึ้นมาเสนอขายในตลาดด้วยการนำเอา กระบวนการผลิตใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพเดียวกับเดิมเข้ามาใช้ หรือด้วยการปรับปรุงองค์การ เป็นผู้ แสวงหาเงินทุน รวบรวมปัจจัยในการผลิต และการจัดการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนหรือมากกว่ามารวมตัวกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อทำให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะอย่างที่ได้กำหนดไว้ โดยคุณลักษณะของกลุ่มที่สำคัญมี 4 ประการได้แก่ ต้องมีคนสองคนหรือมากกว่ามา มีปฏิสัมพันธ์กัน มีโครงสร้างกลุ่มที่คงที่ มี จุดมุ่งหมายร่วมกัน และสามารถรับรู้ถึงการเป็นกลุ่มของตน และในงานวิจัยนี้หมายถึงกลุ่ม เกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เกษตรกร ในที่นี้หมายถึง กลุ่มคนที่เป็นทั้งผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่ภาค น้อยเกษตรอินทรีย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทที่ 3

วิธีวิจัย

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคือ แบบประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการ และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการอิสระ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ใน การวิจัยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า ที่ภาคนอกรายเที่ยงวัน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. นักวิชาการอิสระ ผู้เชี่ยวชาญในการอบรมและส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ คือ อาจารย์วิรัตน์ ญาณวุฒิ

3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือการวิจัยคือ แบบประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการ (Personal Entrepreneurial Characteristics PEC) ของกระทรวงอุตสาหกรรมที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือ และยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างเป็นระบบ โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักวิชาการอิสระ โดยมีขั้นตอนในการกำหนดประเด็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลที่รวบรวมได้ ประกอบด้วย ข้อมูลคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคนอกรายเที่ยงวัน โดยรวบรวมจากการตอบแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้ประกอบการ รวมถึงกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2.2 นิยามศัพท์ เพื่อกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามคำถามใน การวิจัยเพื่อสร้างคำน้ำหนึบในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2.3 นำประเด็นข้อสัมภาษณ์มาพิจารณา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไข

3.2.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หลังจากที่สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ในการวิจัยแล้ว ผู้ศึกษาได้คำนึงถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นสำคัญ โดยการตรวจสอบความครอบคลุมของการตั้งประเด็นคำถาม เพื่อให้ได้ครบตามที่ต้องการและเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำมาปรับแก้ก่อนนำไปปฏิบัติจริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่ได้กล่าวมานอกในข้างต้น เพื่อกำหนดเป็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.3.2 ดำเนินการวางแผนการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการตั้งคำถาม ไปยังผู้พิจารณาการให้สัมภาษณ์ เพื่อเตรียมคำถามที่ออกแบบมาอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนที่สุด คำถามส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นโดยละเอียด

3.3.3 ทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูล ทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้า ซึ่งการนัดหมายมีความยืดหยุ่น สามารถเลื่อนหรือปรับเปลี่ยนได้

3.3.4 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ตามตารางการนัดเวลา และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแผนที่วางไว้ ขณะที่สัมภาษณ์ผู้ศึกษาจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการบันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาถอดเทปภายหลัง และเป็นการช่วยผู้ศึกษาสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญได้ครบถ้วน

3.3.5 เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างเป็นระบบ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยให้มากที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการ มหาวิเคราะห์ข้อมูลแบบบูรณาการกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เป็นระบบและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรด้านน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการที่เป็นทั้งผู้ผลิตและจำหน่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และสมบูรณ์ที่สุด โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ และดำเนินการแบบบูรณาการที่ใช้เครื่องมือ และวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันตามขั้นตอนของการศึกษา ทั้งการทำแบบประเมิน และการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

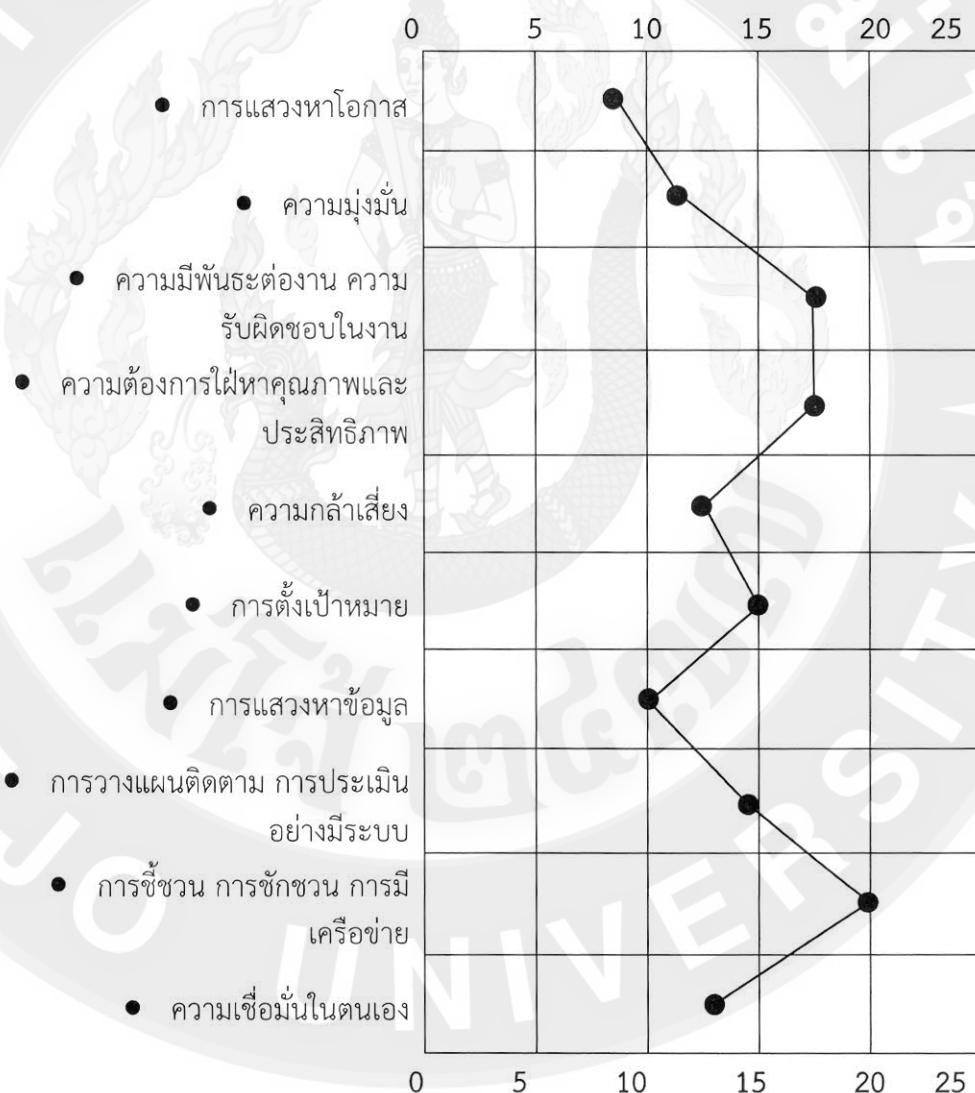
4.1.1 การทำงานของกลุ่มเกษตรกร

พบว่า กัดน้อยเกษตรอินทรีย์ เป็นโครงการความร่วมมือเพื่อเพิ่มกำลังการผลิต อุตสาหกรรมอาหารอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใน การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า เกษตรอินทรีย์ อาหารที่ปรุงสุกจากวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์ พร้อมกันนั้นได้กำหนดว่าผลผลิต อินทรีย์ดังกล่าวควรมากจากผลผลิตของคณะต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย และของเกษตรกรที่อยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอสันทราย อำเภอเมือง อำเภอแม่แตง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมถึงเพื่อตอบสนองกับความต้องการของบุคลากร นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และผู้บริโภคภายนอกให้เข้าถึงอาหารอินทรีย์ได้สะดวก มีความปลอดภัย และมีปริมาณที่เพียงพอ โดยเกษตรกรที่มาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในกัดน้อยเกษตรอินทรีย์ เกิดจากการที่ ดร. ชมชนวน บุญยะหงษ์ ได้จัดตั้งเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ปราษฎ์ชาวบ้าน และได้มี การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในเรื่องการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่โดยยึด หลักเศรษฐกิจพอเพียง และการฝึกทักษะทางด้านเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการด้านต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ก้าวสู่ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ มี ความมุ่งมั่นเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่สามารถนำไปปรับพัฒนาศักยภาพของการดำเนินงานของกลุ่ม ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรและผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้ทำการ เพาะปลูกพืชผักสวนครัว และผลไม้ตามฤดูกาล รวมถึงการเลี้ยงไก่ไข่ โดยทำการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เกษตรของตนเองเพื่อนำมาจำหน่ายที่กัดน้อยเกษตรอินทรีย์ คณะ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการเพาะปลูกและนำมาจำหน่ายนั้น ขึ้นอยู่กับความ สนใจความชอบและความต้องการของตัวเกษตรกรเอง ถ้าผลผลิตได้น้อยก็นำมาจำหน่ายน้อย ผลผลิตได้มากก็นำมาจำหน่ายได้มาก

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นขึ้นกับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรร่องทรีช ได้แก่ ผู้ผลิตทำการเพาะปลูกพืชผักผลไม้ที่เหมือนกัน ทำให้ผู้จำหน่ายมีผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน ทำให้เหมือนเป็นคู่แข่งกันเอง มีความรู้ที่จำกัดเฉพาะในเรื่องของการเกษตร แต่ยังขาดทักษะความรู้ในเรื่องอื่นๆ โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องของการบริหารกิจการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด การจัดทำบัญชี การจัดการ รวมถึงด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการได้ ไม่มีการทำงานหรือประสานกันทำงานระหว่างเกษตรกรกลุ่มนี้ที่อยู่ต่างพื้นที่กัน ขาดการวางแผนการทำงานร่วมกัน สินค้าหรือห้องที่ทำการแปรรูปจากวัตถุดิบที่เป็นพืชผักอินทรีย์มีน้อยชนิด และผู้ประกอบการบางรายไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ทุกวัน และการเดินทางมาแต่ละครั้งใช้เวลานานเพราะระยะทางที่ไกล

4.1.2 คุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรด้านอุตสาหกรรม

แผนภาพ 4.1 : คุณลักษณะผู้ประกอบการ

จากแผนภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรคาดน้อยเกษตร
อินทรีย์ มีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการตามแบบประเมิน ดังนี้

1. ศักยภาพในการบรรลุถึงเป้าหมาย/ความมุ่งมั่น ได้แก่

การแสวงหาโอกาส คือ มองหาโอกาสในการลงทุนใหม่และมองหาโอกาสในการ
ได้ทรัพยากรมาที่จะสามารถนำมาใช้ในธุรกิจให้เกิดประโยชน์ได้ มีค่าคะแนนที่ 9

ความมุ่งมั่น คือการทำทุกวิถีทางที่จะอาชันะอุปสรรค พลีกาย หุ่มเทเพื่อให้งาน
สำเร็จ ยึดมั่นกับการตัดสินใจของตนเอง มีค่าคะแนนที่ 11

รักษาคำมั่นสัญญา มัพนธ์ต่องาน รับผิดชอบเต็มที่ในงานของลูกค้า ดูแล
พนักงานให้ทำงานเต็มที่อย่างมีคุณภาพ มีค่าคะแนนที่ 18

ความกล้าเสี่ยง คือการกล้าที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำในสิ่งที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน
หรือทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นผลดีกับธุรกิจ แต่การทำสิ่งๆต่าง ๆ เหล่านั้นต้องอยู่บน
พื้นฐานของการมีข้อมูลที่ดีพอเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น มีค่าคะแนนที่ 13

คำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ คือการมีมาตรฐานและพยายามทำทุกวิถีทาง
เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ มีค่าคะแนนที่ 18

2. ศักยภาพด้านการวางแผน ได้แก่

การกำหนดเป้าหมาย คือการกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง
สามารถกำหนดเป้าหมายในระยะยาวได้ มีค่าคะแนนที่ 15

แสวงหาข้อมูล คือการแสวงหาข้อมูลต่างๆ ทั้งคู่ค้า คู่แข่ง เพื่อนำมาปรับปรุง
องค์กร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ส่วนตัวในการได้มาซึ่งข้อมูล มีค่าคะแนน
ที่ 10

มีการวางแผนและติดตามอย่างเป็นระบบ คือการพัฒนาและใช้วิธีการที่เป็น
ขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประเมินผลทางเลือกต่าง ๆ และติดตามความก้าวหน้ารู้จัก
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการต่างๆ มีค่าคะแนนที่ 14

3. ศักยภาพทางด้านอำนาจ ได้แก่

ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น / การมีเครือข่าย คือการเชื่อมโยง/ชักชวนผู้อื่น
มิตรภาพ กลุยณ์มิตร ความจริงใจ และทักษะการใช้สัมพันธภาพที่ดีให้บรรลุวัตถุประสงค์
มีค่าคะแนนที่ 20

ความเชื่อมั่นในตนเอง คือการมีความเชื่อมั่นในตนเองและเชื่อในความสามารถ
ของตนเอง แสดงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่จะอาชันะงานที่ยากหรือท้าทาย
มีค่าคะแนนที่ 13

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรกร โดยเรียงลำดับความสำคัญ มีดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ขยันหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงวิการเกี่ยวกับพืชผักที่ปลูก และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำเนินธุรกิจ
2. มีความรู้เกี่ยวกับพืชผักมีผลต่อสุขภาพของผู้บริโภcy ย่างไรในเชิงโภชนาการ เพื่อที่จะสามารถทำการตลาดเฉพาะกลุ่มได้
3. มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบการ ไม่ใช่ผลิตเป็นอย่างเดียว
4. มีความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้าที่เป็นลักษณะเฉพาะได้
5. เป็นผู้อนุรักษ์ธรรมชาติ รักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงจุดยืนในการประกอบกิจการของตนเอง
6. มีความเข้าใจในธรรมชาติของพืชผักและสินค้าทางการเกษตรเป็นอย่างดี
7. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ สามารถผลิตสินค้าที่เป็นเกษตรอินทรีย์ ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดได้
8. มีความกล้าที่จะลงมือทำในสิ่งที่คิดไว้ โดยอาจมีการทดลองทำข้ำๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นการศึกษาบริบทในการดำเนินการของกลุ่ม และคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกร โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นักวิชาการ โดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มเกษตรกรได้ทำการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่เป็นพืชผักและอาหารที่ปราศจากวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์ เพื่อตอบสนองกับความต้องการของบุคลากร นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ และผู้บริโภคภายนอกให้เข้าถึงอาหารอินทรีย์ได้สะดวก มีความปลอดภัย และมีปริมาณที่เพียงพอ โดยเกษตรกรที่มาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในภาคใต้น้อยเกษตรอินทรีย์ ได้ทำการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว และผลไม้ตามฤดูกาล รวมถึงการเลี้ยงไก่ไข่ โดยทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เกษตรของตนเองเพื่อนำมาจำหน่ายที่ภาคใต้น้อยเกษตรอินทรีย์ คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการเพาะปลูกและนำมาระบายนั้น ขึ้นอยู่กับความสนใจและความชอบและความต้องการของตัวเกษตรกรเอง ถ้าผลผลิตได้น้อยก็นำมาจำหน่ายน้อย ผลผลิตได้มากก็นำมาจำหน่ายได้มาก ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่ภาคใต้น้อยเกษตรอินทรีย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ การมีผลผลิตที่เหมือนกันทำให้เหมือนเป็นคู่แข่งกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นเกษตรกรที่อยู่คนละพื้นที่ การมีความรู้ที่จำกัด เช่น ในเรื่องของการเกษตร เตียงขนาดทักษะความรู้ในเรื่องอื่นๆ ที่ โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องการบริหารกิจการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ การขาดการประสานงาน ไม่มีการทำงานหรือประสานกันทำงานระหว่างเกษตรกรกลุ่มนี้ที่อยู่ต่างพื้นที่กัน ขาดการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน และการขาดความหลากหลายของสินค้าแปรรูป เนื่องจากผู้ผลิตไม่มีเวลาในการแปรรูปสินค้า และไม่สะดวกในการทำอาหารหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่ภาคใต้น้อยเกษตรอินทรีย์อีกด้วย นอกจากนี้ ยังรวมถึงการขาดความไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอในการจำหน่ายสินค้าเนื่องจากไม่สามารถมาจำหน่ายสินค้าได้ทุกวัน และการเดินทางมาแต่ละครั้งใช้เวลานาน เพราะระยะทางที่ไกล นอกจากนี้ ผู้ประกอบการบางรายต้องไปจำหน่ายสินค้าในพื้นที่หรืองานอื่นๆ ที่จัดขึ้น

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่กลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ เรียงตามลำดับคะแนน ประกอบไปด้วย

1. การซื้อขาย การซักซวน การมีเครือข่าย มีค่าคะแนนที่ 20
2. ความมีพันธะต่องาน ความรับผิดชอบในงาน มีค่าคะแนนที่ 18
3. ความต้องการให้ห้ามภาพและประสีหิภพ มีค่าคะแนนที่ 18
4. การตั้งเป้าหมาย มีค่าคะแนนที่ 15
5. การวางแผนติดตาม การประเมินอย่างมีระบบ มีค่าคะแนนที่ 14
6. ความกล้าเสี่ยง มีค่าคะแนนที่ 13
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าคะแนนที่ 13
8. ความมุ่งมั่น มีค่าคะแนนที่ 11
9. การแสวงหาข้อมูล มีค่าคะแนนที่ 10
10. การแสวงหาโอกาส มีค่าคะแนนที่ 9

นอกจากนี้ นักวิชาการ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรกร คือ ต้องเป็นผู้บั้นหาข้อมูล มีความรู้เกี่ยวกับพืชผักมีผลต่อสุขภาพของผู้บริโภคอย่างไร มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบการโดยภาพรวม มีความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้าที่เป็นลักษณะเฉพาะได้ เป็นผู้อนุรักษ์ธรรมชาติรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจในธรรมชาติของพืชผัก มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความกล้าที่จะลงมือทำในสิ่งที่คิดไว้

5.2 อภิปรายผล

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกรภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ พบว่า ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่ภาคน้อยเกษตรอินทรีย์ คงจะบรรหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่

ผลผลิตที่เหมือนกัน ผู้ผลิตที่เป็นเกษตรกรทำการเพาะปลูกพืชผักผลไม้ที่เหมือนกัน ทำให้ผู้จำหน่ายมีผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน ทำให้เหมือนเป็นคู่แข่งกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นเกษตรกรที่อยู่คนละพื้นที่ แนวทางการแก้ไขปัญหานี้คือ การพูดคุยกับกลุ่วชาวประมงหรือปลูกกระเพราที่จะนำมานำหน่ายที่กดันน้อยหรือท่อน้ำควรจะมีความแตกต่างกัน อย่างน้อยผู้ผลิตในพื้นที่เดียวกันควรมีผลผลิตที่ต่างกัน

ความรู้ที่จำกัด เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มีความรู้ที่จำกัดเฉพาะในเรื่องของการเกษตร แต่ยังขาดทักษะความรู้ในเรื่องอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้ ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มยังทำกันแบบคร่าวๆ ไม่สามารถทำตามนั้น โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องการบริหารกิจการธุรกิจ ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด การจัดทำบัญชี การจัดการ รวมถึงด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในกิจการได้ แนวทางการแก้ไขปัญหานี้คือ การเรียนรู้และเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม

ขาดการประสานงาน ไม่มีการทำงานหรือประสานกันทำงานระหว่างเกษตรกรกลุ่มนี้ฯที่อยู่ต่างพื้นที่กัน ขาดการวางแผนการทำงานร่วมกัน ไม่มีการคิดถึงกลยุทธ์ในการทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ แนวทางแก้ไขคือ การให้คนอื่นหรือหน่วยงานอื่นดำเนินการที่ในการเป็นคนกลาง ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ต่างๆเกิดการวางแผนการทำงานร่วมกัน

ความหลากหลายของสินค้าแปรรูป สินค้าหรือหารที่ทำการแปรรูปจากวัตถุดิบที่เป็นพืชผักอินทรีย์มีน้อยชนิด เนื่องจากผู้ผลิตไม่มีเวลาในการแปรรูปสินค้า เพราะต้องดูแลผลผลิตที่เป็นพืชผักและเก็บนำมาจำหน่าย รวมถึงวัตถุดิบที่ใช้ในการแปรรูปสินค้าบางอย่างที่ต้องใช้ไม่ได้เป็นวัตถุดิบอินทรีย์หรือปลодสาร นอกจากนี้ ยังรวมในเรื่องของความไม่สอดคล้องในการทำอาหาร หรือแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่คาดน้อยเกษตรอินทรีย์อีกด้วย เพราะความไม่เหมาะสมของสภาพแวดล้อม แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การผลิตหรือแปรรูปอาหารสำเร็จรูปที่พร้อมรับประทานที่ใช้เวลาในการปรุงน้อยหรือไม่ยุ่งยากในเรื่องของส่วนผสมมากนัก อาจขอความร่วมมือไปยังศูนย์พัฒนาฝึกอบรมให้ผู้ประกอบการมีความรู้ในการประกอบอาหารเกษตรอินทรีย์ในเบื้องต้น โดยพัฒนาให้แก่ผู้ที่สนใจที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร

ความไม่ต่อเนื่องสมำเสมอในการจำหน่ายสินค้า เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ทุกวัน เพราะต้องหยุดเพื่อทำการเพาะปลูกและดูแลพืชผักในพื้นที่ของตัวเอง และการเดินทางมาแต่ละครั้งใช้เวลานานเพราะระยะทางที่ไกล นอกจากนี้ ผู้ประกอบการบางรายต้องไปจำหน่ายสินค้าในพื้นที่หรืองานอื่นๆที่จัดขึ้น จึงต้องหยุดจำหน่ายที่คาดน้อยเกษตรอินทรีย์ชั่วคราว ต่อเมื่องานอื่นเสร็จสิ้นจึงกลับมาจำหน่ายอีกครั้งหนึ่ง รวมถึงผู้ประกอบการบางรายขาดแคลนสินค้าที่ตนเองเคยจำหน่ายอยู่ แนวทางการแก้ไขปัญหา ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าในการทำงาน รวมถึงต้องวางแผนงานร่วมกับเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆด้วย

คุณลักษณะของผู้ประกอบการของกลุ่มเกษตรกรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจและความอยู่รอดของกลุ่ม คุณลักษณะสำคัญประการแรก คือ การซื่อชวน การซักชวน การมีเครือข่าย ความมีพันธะต่องาน ความรับผิดชอบในงาน และ ความต้องการไฝหานุภาพและประสิทธิภาพ ถือเป็นคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เด่นชัดของกลุ่มเกษตรกร แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่นๆที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหารแสงหาข้อมูล ความมุ่งมั่น และความเชื่อมั่นในตัวเอง ด้วยลักษณะของกลุ่มเกษตรกรมีลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์วัยกลางคนจนกระทั่งสูงวัย ดังนั้นการพัฒนาผู้ประกอบการควรเลือกใช้ลักษณะและรูปแบบที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ Knowles, M. S. (1973) ได้ตั้งสมมติฐานในเรื่องลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เอาไว้ 4 ข้อคือ

1. เมื่อคุณเราเติบโตขึ้น ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะขอบการซึ่งนำด้วยตัวเอง (Self-direction)
2. ประสบการณ์ของผู้ใหญ่นั้นเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า ดังนั้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Participation) จากประสบการณ์ของผู้ใหญ่ควรจะนำมาใช้เป็นวิธีการจัดการฝึกอบรม
3. ผู้ใหญ่นั้นมักจะให้การตระหนักรู้ถึงเรื่องราเวเฉพาะที่มาจากการชีวิตจริง ดังนั้นการจัดฝึกอบรมควรจะใช้เรื่องในชีวิตจริงมาเป็นแนวทางการจัดการฝึกอบรม

4. ผู้ใหญ่ต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะและไฟหานความรู้ที่จำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถของตนในการทำงานและนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาใช้งานได้ทันที

Sullivan, Wircenski, Arnold และ Sarkees (1990) ให้ความคิดเห็นว่าการที่จะทำให้บรรณาธิการคนนี้เรียนนั้น ต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่จะเข้ามาส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นมีหลักอยู่ 5 ประการคือ

หลักการที่ 1 มีภาวะผู้นำ: ผู้ใหญ่ที่จะเข้ารับการเรียนรู้ฝึกอบรมนั้นจะต้องมีภาวะผู้นำในการที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่ตนเองจะได้รับ

หลักการที่ 2 ประสบการณ์: ประสบการณ์จะถูกนำไปใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้เข่นการอภิปราย กรณีศึกษา หรือ การแก้ปัญหา การจดจำนั้นจะเกิดขึ้นได้หากผู้เรียนได้พัฒนาการความจำ โดยนำสิ่งที่เรียนและฝึกเหล่านั้นมาใช้ปฏิบัติในทันที และตามด้วยกิจกรรมที่ได้มีการทบทวนหรือการให้เขียนสรุปความรู้จากการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลา 3 วันนั้นพบว่า ระดับความสามารถในการจำของคนเราต่อวิธีการเรียนที่แตกต่างกันก็จะให้ผลแตกต่างกันดังแสดงในตารางด้านล่าง

หลักการที่ 3 การเรียกร้องความสนใจ: การเรียกร้องความสนใจมีผลในการที่จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ผู้ใหญ่จะเกิดการจูงใจให้เรียนรู้เมื่อเขามีความต้องการที่จะรู้อะไรมากยิ่ง ดังนั้นผู้สอนควรที่จะทำการกระตุ้น ารมณ์ของความอยากรู้เรียนรู้ให้เกิดขึ้น

หลักการที่ 4 ให้ความนับถือ: การสอนผู้ใหญ่นั้นผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างและขีดความสามารถที่จะทำให้พวกผู้เรียนรู้มากขึ้น ผู้เรียนนั้นมักจะเปิดใจในการเรียนรู้ถ้ามีความรู้สึกยอมรับนับถือ

หลักการที่ 5 การเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Novel: ลักษณะการเรียนรู้แบบ Novel styles คือมีความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ เพราะผู้ใหญ่แต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปถึงแม้คุณลักษณะดังกล่าวจะແงอยู่ความอยากรู้เรียนรู้เหมือนกัน รูปแบบการเรียนรู้

ลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องการรู้เหตุผลในการเรียนรู้ และผู้ใหญ่จะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อเขารู้ต้องการจะเรียน ต้องการที่จะเข้ามานะก่อนกว่าจะให้ผู้สอนมาชี้นำ การสอนควรเป็นแบบแนวมากกว่า ดังนั้นบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วม (Facilitator) มากกว่า และประสบการณ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการจัดกิจกรรมครรคาหนึ่งถึงด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ควรใช้เทคนิคฝึกอบรมต่างๆ ที่เน้นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ (Experiential Techniques) รวมถึงการเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่ชีวิตประจำวัน หรือเน้นที่งาน หรือการแก้ปัญหา การจัดหลักสูตรควรอาศัยสถานการณ์ต่างๆรอบตัว และ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีกว่าในบรรณาธิการที่มีการอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งทางกายภาพ เช่น การจัดแสงสว่าง อุณหภูมิที่พอเหมาะสม การจัดที่นั่งที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์กัน และมี

บรรยกาศของการยอมรับในความแตกต่างในทางความคิด และประสบการณ์ที่แตกต่าง กันของแต่ละคน มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีอิสรภาพในการแสดงออก เป็นกันเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการศึกษาต่อโดยผู้ที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็น รูปธรรม ขณะเดียวกันผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมให้มีความลึกซึ้งและสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเป็นการขยายผลการศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ทำให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ประสบความล้มเหลว เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการล้มเหลวในการดำเนินการของกลุ่ม นอกจากนี้ยัง สามารถนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นแนวทางการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงประเด็นอื่นๆ สำหรับกลุ่มภาคด้านอุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์ คณะ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เช่น ประเด็นการจัดการความรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม และรวมถึงการวางแผนธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรภาคด้านอุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์

เอกสารอ้างอิง

กัญญาพัสวี กล่อมธงเจริญ. 2553. รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็ง;

กรณีศึกษา กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านดอกเตง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

ชุติกา โวภานันท์. (2543). ก้าวสู่ความเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม

อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

ประยงค์ มีใจซื่อ. (2542). พฤติกรรมองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

ปราโมทย์ เจนการ. (2523). การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้นำประกอบการ.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วุฒิชาติ สุนทรสมัย. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องความมีศักยภาพทางการตลาดและ

ความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม”

ศึกษาถึงการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำหรือแปรรูป จากสมุนไพรในเขต

ภาคตะวันออก. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมแก้ว รุ่งเสศเกรียงไกร และคนอื่น ๆ . (2549). “คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่

สำเร็จในภาคใต้ : ภาคการบริการ” วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ.

มหาวิทยาลัยหักษณ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (ธันวาคม 2550) : 25 - 33.

สุธีรา อะทะวงษา และ สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย สุทธิปริทัศน์ ปีที่ 28 ฉบับที่ 85

มกราคม - มีนาคม 2557 pp 61-79

อุษณីย์ จิตตะปาโล และนุตประวีณ เลิศกาญจนวัต. (2549). ธุรกิจและการเป็น

ผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

อำนาจ ธีรวนิช. (2549). ผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: บริษัท มาเรอร์ บอส แพคเกจจิ้ง

จำกัด.

กринเนท. ตลาดเกษตรอินทรีย์ไทย. [Online]. [cited 2015 Nov 18] Available:

<http://www.greennet.or.th/article/1009>

กринเนท. แนวทางเกษตรอินทรีย์. [Online]. [cited 2015 Nov 18] Available:

<http://www.greennet.or.th/article/86>

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [Online]. [cited 2015 Nov 18] Available:
<http://www.mju.ac.th/vision/vision.html>

วีรพงษ์ รามาภรณ์, (2551). “วีรพงษ์ ผิดหวังผลงาน รปท.ดูแลเงินบาท” [On-line]. [cited 2015 Nov 18] Available:
<http://news.mcot.net/economic/inside.php?value=bmlkPTIyMTMyJm50eXBIPXRIeHQ=>

สมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ไทย. สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย. [Online]. [cited 2015 Nov 18] Available :
<http://www.thaiorganictrade.com/article/389>

Baron, R.A. and J. Greenberg, (1990). Behavior in Organization: Understanding and Managing the Human Side of Work, Third Edition. Toronto: Allyn and Bacon.
Boissevain, Jeremy and J. Clyde Mitchell. Network Analysis : Studies in Human Interaction. Netherlands : Mouton & Co. 1973.
Burke, Adam. Communications & Development : a practical guide. London : Social Development Division Department for International Development, 1999.

Buiza, F 2012, Personal Entrepreneurial Characteristics (PECs) CEFE Methodology, [Online]. Available:
[http://www.slideshare.net/fbuiza/personal-13280748>](http://www.slideshare.net/fbuiza/personal-13280748)
Durbin, A.J. & R.D. Ireland. (1993). Management & Organization. 2nd ed. United State of America : South – Western Publishing.
Frese, M. (Ed.). (2000). Success and Failure of Microbusiness Owners in Africa: A Psychological Approach. Westport, Conn.: Quorum Books, Greenwood.
Knowles, M. S. (1973). The adult learner: A neglected species. Houston: Gulf Publishing Company. Revised Edition 1990.

- Ruangkrit, S and Thechatakerng, P 2015, Characteristics of Community Entrepreneurs in Chiangmai, Thailand. World Journal of Management Vol. 6. No. 1, pp. 58 – 74
- Starkey, Paul. Networking for Development, IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development), 1997.
- Sullivan, R. L., Wircenski, J. L., Arnold, S. S., & Sarkees, M. D. (1990). Creating a positive training climate. In A practical manual for the design, delivery, and evaluation of training (pp. 1-3). Rockville, MD: Aspen.

